

Aanwezig Voorzitter: Mevrouw S. van Maarseveen Raadsleden: De heer E. van der Veer De heer M. Stuijzand De heer C. Dolmans De heer R. Veerman Mevrouw W. van der Weij De heer M. van 't Eind De heer A. Zoghbi De heer D. van Dam De heer R. de Vreede De heer M. Keijzer	Vervolg aanwezige raadsleden: De heer D. Cupedo De heer E. Braam De heer G. Kruger De heer J. Loof De heer H. Knigge Mevrouw H. van Schie De heer J. Bruin Mevrouw B. Niesen Mevrouw N. Kames Mevrouw M. Harmsen
Aanwezige portefeuillehouders: Burgemeester H. Sahin Wethouder L. Bentvelzen Wethouder S. van de Waart Wethouder M. Wit Wethouder W. van Damme Wethouder G. van Malsen	Griffie: Forumgriffier: Mevrouw M.M.A. Tittse Mevrouw F.S. Habiboellah (verslag)

1. Opening

De voorzitter: Dames en heren, welkom op het forum van 22 oktober 2024. Nou, welkom, de mensen van het forum, mensen op de publiek tribune, welkom en de mensen thuis ook welkom. Gaan we door naar ... Nee, ik vergeet nog iets. Ik wil ook iedereen vragen, alle forumleden vragen om kort en bondig te spreken en niet in herhaling te vallen en natuurlijk ook zeg maar respectvol met elkaar om te gaan.

2. Algemeen insprekrecht

De voorzitter: Dan gaan we door naar agendapunt 2, dat is het algemeen spreekrecht inwoners. We hebben vandaag drie sprekers, mijnheer Theo Bril van Platform Groen in Rijswijk, mijnheer Hooijer over de begroting en de biodiversiteit en mijnheer Mazel over de begroting. We beginnen met mijnheer Bril. Mijnheer Bril, u wordt naar het kathedr geleid en dan wordt u even uitgelegd hoe het werkt. U heeft vijf minuten en na vier minuten geef ik u even een klein seintje zodat u weet dat u nog een minuut heeft. Dus ik zou zeggen, mijnheer Bril, gaat uw gang.

De heer Bril: Dank u wel. Goedenavond. Ja, zoals gezegd, mijn naam is Theo Bril. Ik heb hem ook op. Ik woon in Steenvoorde en probeer op kleine schaal daar iets in het groen te doen, bij ons in de straat maar ook in de wijk. Ik ben ook deelnemer aan Platform Groen, was al gezegd. Ik wil graag iets vertellen vandaag over de kansen van verbindend groen. Want mijn hart gaat echt sneller kloppen als het over groen gaat bij mij in de wijk, als dat een plekje krijgt gewoon bij mij in de straat. In de Albert

Schweitzerlaan en de Petronella Voûtestraat, ik weet niet zeker of je het zo uitspreekt maar zo schrijft je het in ieder geval, hebben we met vijf burens afgelopen jaar de Groene Buur opgericht. Dat is eigenlijk een initiatief van burens om samen iets te gaan doen. We helpen elkaar om voortuintjes groener te maken. Twee keer hebben we een marktje georganiseerd waaraan ook De Groene Karavaan heeft deelgenomen die informatie heeft gegeven over groen. En Steenbreek, wat natuurlijk het liefst heeft dat er meer tegels uitgaan en dat er meer groen in gaat komen. De burens hebben tijdens die markt van alles gebakken voor elkaar, gekocht voor elkaar. Er is heel veel uitgewisseld over de straat, over het groen en over wat we kunnen doen. Het leuke is dat er zoveel culturen zijn die bij elkaar dan praten over, wat versta je nou onder groen en wat wil ik daarmee? De afvalbrigade was ook, nou, was niet letterlijk aanwezig maar die had ook gezorgd dat we knijpers kregen en dat we van die voor de vuilniszakken, die dingen erbij hadden. Dus de straat is niet alleen groener geworden maar is ook een beetje schoner geworden. Nu, het enige wat we nu nog moeten doen is de woningbouwvereniging zover zien te krijgen dat huurafspraken, dat daar ook iets in komt te staan over wat je dan met je tuin moet of kunt doen. Daar staat nu eigenlijk nergens iets in en het zou beter kunnen. Maar zo klein is groen soms, zo klein in een straat. Op kleine schaal verbindt het mensen daar met elkaar maar eigenlijk indirect ook met de stad. De stad heeft ook veel te bieden als het goed is aan de straat. Het is van enorm belang dat groengebieden in de stad, dat die met elkaar te verbinden, dat die met elkaar verbonden worden zodat insecten, vogels, kleine dieren hun weg vinden, wij mensen natuurlijk ook. Maar wel op de voorwaarde dat dat groen dan echt voldoende kwaliteit is. Het moet als voedselbron fungeren, nestplek zijn, paargebied, dat het gevarieerd is, dat het goed is voor de biodiversiteit is van belang. En natuurlijk willen we met zijn allen ook wel dat het netjes is want ja, het oog wil ook wat. Ik ben ook lid van Platform Groen, zoals gezegd. Dat bestaat uit mensen die zich inzetten voor behoud en ontwikkeling van de natuur. Bij wie alles wat met biodiversiteit te maken heeft aan het hart ligt. Je zou kunnen zeggen dat wij de groene ogen en oren van de stad zijn. Deelnemers van het platform, misschien weten jullie het, maar de Vogelbescherming, Nederlandse vereniging van natuurliefhebbers, kinderhobby en volkstuinters, Natuureducatie IVN, De Natuurtuin, de Vogelwacht, Natuurlijk Delfland, Steenbreek, Helden van de Natuur. Zomaar een rijtje die erin zitten. Maar ook individuele Rijswijkers nemen deel, die vanuit hun straat dingen die ze organiseren, meepraten zoals ik. Er wordt onderling en met de gemeente veel informatie uitgewisseld. Ook educatie heeft via De Natuurtuin intussen een mooie plek gekregen waar scholen dankbaar gebruik van maken. Ik las in de krant dat het college, ondanks bezuinigingen ...

De voorzitter: Mijnheer Bril, u heeft nog één minuut.

De heer Bril: Ik ga heel snel. Dat ze ondanks de bezuinigingen toch groen wil behouden. Dat juichen wij toe. Maar er is wel meer nodig. Daarom pleiten wij als Platform Groen voor voldoende budget om de ambities uit het groenbeheerplan uit te kunnen voeren. Uitleg en voorlichting aan inwoners zou ook nog beter kunnen. Belangrijk is dat mensen in de stad weten wat waarom gebeurt. Wat de één onkruid noemt is mogelijk voor de natuur van levensbelang. Dat weten kan weerstand wegnemen en begrip kweken. Ik wil u en andere inwoners van Rijswijk graag uitnodigen voor het eerstvolgende inmiddels zestiende Groencafé op 14 november. Dit keer gaat het over bomen en gast van het Platform die avond is Henry Kuppen, dat is een boomexpert. Graag ontmoeten wij u daar en laten we dan in informele sfeer met elkaar verder praten over groen. Dank u wel. Gelukt.

De voorzitter: Ja, dank u wel, mijnheer Bril. Precies vijf minuten, helemaal goed gedaan. Dan gaan we door naar mijnheer Hooijer. Mijnheer Hooijer, u kent de drill dus gaat uw gang. Ik geef u ook een seintje na vier minuten.

De heer Hooijer: Oké, dank u wel. Geachte raad, geacht college, twee jaar geleden aan de vooravond van de VN-conferentie over biodiversiteit in Montreal luidde ik de noodklok over de enorme schade aan de biodiversiteit die wij mensen veroorzaken op mondiale schaal maar juist ook hier in Rijswijk. Ik vroeg het toen nadrukkelijk om in te grijpen en de desastreuze ontwikkelingen in Rijswijk te keren. Dit om de toekomstige Rijswijkse bevolking niet de wrange vruchten te laten plukken van een beleid dat zich niets aantrekt van eerder geformuleerde doelen, de kop liever in het zand steekt en doorgaat met ongebreidelde bouw en groei. Een beleid dat hier en daar een defensieve groene pleister plakt maar zichzelf volledig voor de gek houdt als het gaat om het nemen van verantwoordelijkheid voor een gezonde toekomst. Wie dan leeft, die dan zorgt. Dus twee jaar geleden en nu bij COP16, de mondiale biodiversiteitstop in Colombia, die vandaag is begonnen, gisteren is begonnen, blijkt de toestand in de wereld maar zeker ook in Rijswijk alleen maar verslechterd. Of moet ik het niet zo negatief zien en stellen dat Rijswijk het niet eens zo gek doet vergeleken met bijvoorbeeld de miljoenen hectare bos die jaarlijks, ondanks internationale afspraken, wereldwijd worden vernietigd. We zijn toch kampioen tegelwippen en we subsidiëren toch een tiny forest in de meest recente meest versteende wijk in Rijswijk. Maar als dat zo is, bevrijdt me dan bij de presentatie van een begroting waarin weer op groenbeheer wordt bezuinigd van mijn realisme of zo u wilt cynisme. Doe het dan a.u.b. met steekhoudende argumenten en bewijzen dat het juist erg goed gaat met de inheemse biodiversiteit in Rijswijk. Ik sta ervoor open. Noem a.u.b. de zaken die u aanpakt en heeft aangepakt die de biodiversiteit voor de lange termijn zekerstellen en aantoonbaar verbeteren, ik hoor ze graag. Vooralsnog zie ik dus het juist omgekeerde, slechts een paar voorbeelden. Eén, het college handelt niet naar de met Rijswijkse bevolking opgestelde Stadsvisie en het eigenlijk nog steeds geldende groenbeleidsplan. Deed ze dat maar nadrukkelijk afstand en onder andere de kengetallen die erin niet voor niets zijn geformuleerd. Dan wist de Rijswijkse bevolking waar het aan toe was. Dan wist zij dat groene beloftes niets betekenden. Nu weten we alleen dat elk jaar het aantal bomen per inwoner in Rijswijk afneemt in plaats van naar één op één groeit. Nu laat het college elke referentie los en klopt zich op haar borst voor bijvoorbeeld een relatief klein aantal bomen erbij in een nieuw aan te leggen woonwijk van meer dan 2500 woningen. Twee, biodiversiteit wordt ondanks drie jaar geleden gedane beloften niet gemeten. Zo kunnen we straks altijd zeggen dat het beter gaat, het maakt toch niet uit naar welk jaar men verwijst. Ja, er zijn wat vage plannen om wellicht iets te gaan doen aan de hand van waarnemingen.nl maar een echte methodiek of procedure is er niet. Waarom zou die er ook komen? Het maakt je alleen maar kwetsbaar omdat je dan gehouden kunt worden aan gedane beloftes. Drie, we hebben een college in Rijswijk dat zegt te staan voor gezonde groei. In de praktijk betekent dat bouwen waar ze maar bouwen kan, het liefst nog een tandje hoger. Naast de kwaliteit neemt ook kwantitatief het groen sterk af. Opgeofferd aan de stenen en uitgegraven voor water dat door verstenen anders geen kant uit kan. Vier, waar ik woon zijn geen hazen meer. Ondanks de belofte om de inheemse biodiversiteit te koesteren, platgereden na gevlucht te zijn van de vernietigde habitat. Haasje over, lachen. Daarnaast worden ransuilen, bosuilen, watervleermuizen en de foerageergebieden actief door de gemeente verwijderd. In plaats van deze zwaar bedreigde natuurwaarden te beschermen worden alle juridische geitenpaden bewandeld om dat niet te hoeven doen en daarna zoveel mogelijk te kunnen bouwen. Vijf, het groenonderhoud in Rijswijk is belabberd. Kijk gewoon om je heen. Het wordt deze begroting nog iets verder aangetast. Budgetten voor onderhoud van beloofde natuurvriendelijke oevers en ecopassages, mochten die er al ooit komen, worden naar de verre toekomst verschoven. Maar gebouwd zal er worden, denken we echt dat die gelden er straks vanzelf komen? Meest waarschijnlijke scenario is dat het onderhoud straks, net als nu, kind van de rekening wordt. Zes, nog meer inwoners, prachtig, maar niemand in deze gemeente blijkt bereid om na te denken over de enorme belasting die extra mensen, honden en katten op de natuur uitoefenen. Ook hier liever de kop in het zand. Kraaien zijn toch ook mooie

vogels, insecten akelige beesten, brandnetels eigenlijk prachtige planten, onderscheid kunnen de meeste mensen toch niet maken. Waar maken die biodiverse lui zich druk om, we wippen toch tegels? Weet je wat, laten we de definitie van biodiversiteit veranderen. Geachte raad, geacht college ...

De voorzitter: Mijnheer Hooijer, u heeft nog één minuut.

De heer Hooijer: Twee jaar geleden was ik nog optimist en hoopvol gestemd maar nu zie ik deze coalitie met erin partijen die groen uitdrukkelijk onderstrepen het tij niet meer keren. Rijswijk versteent verder en met de onder andere steeds groter onder druk staande natuur is van een gezonde groei geen sprake. Een disbalans die we met zijn alle macht willen ontkennen. Erop wijzen staat alleen maar in de weg. Misschien zullen oppositiepartijen nu met nog anderhalf jaar te gaan voor de verkiezingen voor de nieuwe gemeenteraadsverkiezingen het thema groen wel weer oppakken. Zou ik doen, u komt er toch mee weg, maar eigenlijk is het al te laat. Laten we hopen dat COP16 een succes wordt. Misschien kunnen we op wereldschaal wel iets voor biodiversiteit bereiken maar iets waar we hier op lokaal niveau met zekerheid in falen. Dank u wel voor uw aandacht.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Hooijer. En dan nu mijnheer Mazel. Mijnheer Mazel, u heeft ook vijf minuten en ik geef u ook na vier minuten een signaaltje. Gaat uw gang.

De heer Mazel: Anders zonder geluid. Mevrouw de voorzitter, mevrouw de burgemeester, geachte leden van de raad, dank u wel. Ik neem het u niet kwalijk maar mijn naam is Mazel.

De voorzitter: Kunt u iets dichter bij de microfoon praten? Dank u wel.

De heer Mazel: Ja. Ik neem het u niet kwalijk maar mijn naam is Mazel. Ik wou graag twee punten naar voren brengen. Eén als coördinator van het bewonerscomité voor een stijlvolle Voorde en één als burger van Rijswijk. Ik begin met het bewonerscomité. Dat verenigd bewoners van de Presidentenwijk met een warm hart voor het landhuis De Voorde, een prachtig rijksmonument in De Landgoederenzone. Sommige leden zitten op de publieke tribune. Namens het bewonerscomité wil ik naar voren brengen dat ons comité van harte steunt het voorstel van het college in de programmabegroting 2025 voor een investeringskrediet van 1,3 miljoen voor de cascorestauratie van De Voorde volgend jaar. De begroting wordt 5 november door u vastgesteld en voorafgaand daaraan kunt u vragen stellen en kunt u ook wijzigingen voorstellen. Vandaag wil ik alleen maar zeggen, alstublieft, keurt u dat voorstel goed? Wij staan daar van harte achter. De gemeente is gelukkig van plan het casco nu eindelijk te restaureren en wij hopen dat u het daar ook mee eens bent. We lezen gelukkig op de toelichting dat de focus ligt op het versterken van de cultuurhistorische uitstraling en de natuurwaarden van De Landgoederenzone en dat past ook allemaal bij de eerdere brieven van het college aan uw raad. Maar wij zijn het daar van harte mee eens en wij hopen dus dat de buitenkant van het landhuis volgend jaar kan worden gerestaureerd met hulp van dat investeringskrediet. Wat er later gaat gebeuren, dat zien we later nog wel. Hoe het gaat met de verkoop, hoe het gaat met de restauratie van de binnenkant, een probleem van latere zorg. Als burger van Rijswijk wil ik iets over de afvalstoffenheffing zeggen die vandaag bij u op de agenda staat. De verhoging met 7 procent van de afvalstoffenheffing, ja, dat klinkt redelijk. Alles wordt duurder, er is inflatie, enzovoort maar krimpflatie bij de gemeente moeten we even over denken. Want verhoging van de heffing is redelijk wanneer ook de dienstverlening hetzelfde blijft, maar de kosten blijven stijgen. Maar ja, dat is niet het geval, de dienstverlening wordt een stuk minder. Onze wijk heeft vorige maand een brief gekregen van de gemeente waarin wordt aangekondigd dat PMD afval en restafval voortaan wordt nagescheiden. PMD en restafval worden dus samengevoegd. Ja, goed idee. Niks op tegen. Nu wordt bij ons PMD nog aan huis opgehaald maar daar stopt Avalax mee. De huiscontainer wordt ingenomen hebben we gelezen. Ik had gedacht dat het restafval samen met de PMD in die PMD-

container kon blijven aangeboden. Nee, het wordt niet meer opgehaald en we moeten het restafval en PMD voortaan zelf naar de wijkcontainer brengen. In mijn geval 262 meter maar voor mijn bejaarde buurvrouw met haar rollator is dat wel een flinke afstand. Ik vraag me af, heeft uw raad in december 2023 inderdaad wel besloten dat Avalex moet gaan stoppen met het aan huis ophalen van huisvuil? Heeft u dat zo besloten? En als dat zo is, dat zou kunnen, dan zou ik zeggen, zo'n vermindering van de dienstverlening door Avalex zou dan toch logischerwijs moeten leiden tot een verlaging van de afvalstoffenheffing? Mag ik u aanbevelen het college daar wat kritische vragen over te stellen voordat u gaat besluiten om een hogere afvalstoffenheffing voor mindere dienstverlening vast te stellen. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Mazel. Ik wilde u net gaan zeggen, u heeft nog één minuut maar u bent al klaar, mooi. Zijn er nog vragen vanuit het forum voor de sprekers? Nee? Dank u wel.

3. Vaststelling agenda

De voorzitter: Dus dan gaan we door naar agendapunt 4, mededelingen van het college. Zijn er mededelingen vanuit het college? Nee? Nou, dat gaat lekker snel.

4. Mededelingen college

De voorzitter: Dan gaan we door naar agendapunt 4, mededelingen van het college. Zijn er mededelingen vanuit het college? Nee? Dat schiet lekker op. Dat begint goed.

5. Raadsvoorstel 2e halfjaarrapportage 2024 (RV 24-056)

De voorzitter: Dan gaan we door naar agendapunt 5, raadsvoorstel tweede halfjaarrapportage 2024. Wie mag ik daarvoor als eerste het woord geven? Als u nu niet zeg maar zelf komt dan ga ik iemand aanwijzen. Mijnheer Van der Veer van de PvdA. Mijnheer Stuijzand, PvdA, gaat uw gang.

De heer Stuijzand: Ja. Dank u, voorzitter. Even kijken, allereerst dank aan de wethouder voor deze tweede halfjaarrapportage en dank aan de ambtelijke organisatie voor alle antwoorden die we al reeds hebben ontvangen op de tafeltjesavond. Ondanks de goede antwoorden heeft onze fractie nog een aantal resterende vragen over de onderwerpen die in de rapportage worden genoemd en zou graag aan het college willen vragen om hier meer inzicht in te geven over de volgende punten. Dat betreft de BUIG-kosten. Onze vraag is hoe de voortdurende fluctuaties in de BUIG-kosten te verklaren zijn en wat de plannen zijn van het college om deze stijgingen tegen te gaan? De tweede vraag is, de groei in het gebruik van minimaregelingen. De groei van de minimadoelgroep naar 3500 huishoudens leidt tot een structureel tekort van 480.000 euro. Onze vraag is, welke concrete stappen het college heeft om dit tekort op te vangen? Vraag drie is de betrokkenheid van onderwijsinstellingen in de Energy Cave, hoe zeker is dat de gemeente van de blijvende betrokkenheid van de mbo- en hbo-instellingen bij de Energy Cave is? En zijn de verzorg ...

De voorzitter: Mijnheer Stuijzand, heeft u één momentje? Mevrouw Bentvelzen.

Mevrouw Bentvelzen: Ja, voorzitter, het is bijna niet te verstaan. We doen heel erg ons best hier om ook goed te luisteren maar ik heb in ieder geval uw vraag, ik hoorde iets met hbo en mbo dus waarschijnlijk moet ik die gaan beantwoorden. Maar ik verstond de vraag niet, sorry.

De heer Stuijtzand: Excuses. Is dit beter? Ja, het galmt nogal dus vandaar dat ik hem iets verder ga zetten.

De voorzitter: Mijnheer Stuijtzand, ietsje verder van de microfoon niet te ver.

De heer Stuijtzand: Hoe zeker is het college van de blijvende betrokkenheid van de mbo- en hbo-instellingen bij de Energy Cave en wat zijn de voorzorgmaatregelen als deze betrokkenheid in de toekomst zou wegvallen? En tenslotte, extra inhuur van juridische expertise. We merken op dat de extra inhuur van juridische expertise dit jaar fors is toegenomen. Ondanks eerdere pogingen om dit te verminderen is er geen gewenst resultaat behaald. Wat zijn de concrete plannen van het college om deze kosten het komende jaar wel terug te brengen en waarom is dit in het afgelopen jaar niet gelukt? En vervolgens dan nu de heer Van der Veer nu verder gaan met de vragen die onze fractie heeft met betrekking tot forum Stad.

De voorzitter: Ja, dank u wel, mijnheer Stuijtzand. Mijnheer Van der Veer, gaat uw gang.

De heer Van der Veer: Dank u wel, voorzitter. Betreft de extra middelen voor de SPUK Lokale Aanpak Isolatie. De gemeente heeft in deze rapportage melding gemaakt van een tweede SPUK-uitkering van 1,5 miljoen voor de Lokale Aanpak Isolatie. Hoe gaat u deze middelen inzetten om de isolatiedoelstellingen te behalen, vooral nu de aantal gerealiseerde aanvragen achterblijft? Dan de kostenstijging Functioneel Leeftijds Ontslag, FLO, bij de brandweer. Er wordt melding gemaakt dat de FLO-kosten voor de brandweer naar verwachting 185.000 euro lager uitvallen dan begroot maar er bestaat een risico dat de kosten toch nog hoger kunnen uitvallen. Wat is het plan van het college om deze kosten nauwkeurig te monitoren en indien nodig bij te sturen? Verhoging van de afvalstoffenheffing. De extra kosten van het opruimen van onder andere lachgas drukhouders leidde tot een verhoging van de afvalstoffenheffing vanaf 2025. Heeft het college al zicht op hoe groot deze verhoging zal zijn en hoe dit naar de inwoners wordt gecommuniceerd? De tweede vraag over de lachgas drukhouders. Zijn deze kosten wellicht te verhalen op de gebruikers op het moment deze lachgas drukhouders worden aangetroffen bij onder andere controles door onze handhavers dan wel door de politie? Dus laat de gebruikers betalen bij aantreffen. Onzekerheid over de kosten van jeugdzorg en besparingsopgave. In de rapportage wordt gesproken over stijgende kosten voor de jeugdzorg terwijl er een besparing van 2,5 miljoen wordt verwacht. Hoe realistisch acht het college deze besparing, gezien de stijgende kosten en het toenemende gebruik van de jeugdzorg? Energiearmoede en de inzet van energiefixers. Er is 110.000 euro verschoven naar 2025 voor de inzet van deze energiefixers. Hoe gaat het college ervoor zorgen dat deze middelen effectief worden ingezet om de juiste doelgroepen te bereiken? Even kijken. Nou, lachgas hebben we eigenlijk al gehad. Opbrengsten bron- en nascheiding PMD. De opbrengsten van de bron- en nagescheiden PMD vallen 261.930 euro voordeliger uit dan begroot. Hoe gaat het college dit incidentele voordeel benutten, zijn er plannen om dit structureel te maken? Daarnaast, hoe groot wordt deze opbrengst verdeeld tussen bron- en nagescheiden PMD en welke factoren hebben bijgedragen tot dit resultaat? Dan de laatste vraag vanuit de PvdA, vooralsnog flexibiliteit bij woningisolatiesubsidies. Ondanks de beschikbaarheid van subsidies voor woningisolatie blijven de aanvragen achter. Wat zijn de plannen van het college om de besluitvorming bij VvE's te versnellen zodat de subsidie effectief kan worden ingezet? Dat was het namens de Partij van de Arbeid, eerste termijn, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Van der Veer. Ga ik nu het rijtje af. D66, mijnheer Dolmans, gaat uw gang.

De heer Dolmans: Ja, wij hadden naar aanleiding van vorige week donderdag geen verdere vragen over de tweede halfjaarrapportage.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Dolmans. GroenLinks, mijnheer Van 't Eind.

De heer Van 't Eind: Ja, voorzitter, dank u wel. Dank, college, wat ons betreft is het een helder stuk. We hadden een aantal vragen. Een deel daarvan is door de Partij van de Arbeid gesteld, die ga ik niet herhalen. Ik had nog drie wat verduidelijkingsvraagjes op, er wordt gesproken over een overschrijding bij de Regiotaxi omdat er gebruik wordt gemaakt van meer kilometers. Dan wordt de conclusie getrokken dat dat niet structureel is maar incidenteel. Het wordt mij niet helemaal helder waarom dat incidenteel is, kan de wethouder mij dat uitleggen? Dan over de inkomsten op PMD, die is hoger dan verwacht en dat is incidenteel. Dat heeft dan waarschijnlijk, voorzitter, heeft dat dan te maken met de opbrengst per kilo of heeft dat te maken met een incidenteel hoger, beter scheidingsresultaat? En wat wordt het scheidingspercentage überhaupt dit jaar? Daar was mijn fractie benieuwd naar. En dan, voorzitter, de Orchard. Die gelden die we daar als raad ter beschikking voor hebben gesteld die worden nu later uitgegeven dan eerst en dat heeft te maken met wat genoemd wordt een onderhandelingstraject. Ik begreep niet zo goed wat er bedoeld wordt met een onderhandelingstraject die toch voor het besluit die daarover genomen is geweest. Ik begreep even het woord onderhandelingstraject niet zo heel erg dus ik vroeg me af of de wethouder daar wat op kon toelichten? Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Van 't Eind. Wij. Rijswijk, wie mag ik het woord geven? Mijnheer Zoghbi, gaat uw gang.

De heer Zoghbi: Dank u wel, voorzitter. Naar aanleiding van de tweede halfjaarrapportage van de gemeente Rijswijk en de recente septembercircularis die op 17-10 in iBabs is geplaatst willen wij enkele vragen stellen. We zullen de vragen per onderdeel, onderwerp stellen. Besparen op inhuur. Er werd in de Kadernota gesproken over een besparing van 400.000 euro, het is echter onduidelijk waar deze besparingen precies terug te vinden zijn in de rapportage. Kan de wethouder toelichten welke specifieke maatregelen of veranderingen hebben geleid tot deze besparing en hoe deze in de cijfers zijn verwerkt? Financiële maatregelen in de eerste halfjaarrapportage. In de eerste halfjaarrapportage 2024 worden 1,2 miljoen financiële maatregelen genoemd, waarvan 276.000 maatregelen gericht op versoberen en 667.000 op herprioritering. Helaas worden deze maatregelen niet duidelijk gepresenteerd in de tweede halfjaarrapportage, vinden wij. Kunnen jullie deze punten nader toelichten en aangeven hoe deze maatregelen de financiële situatie van de gemeente beïnvloeden? Dan vragen over het parkeren. Er is een verzoek gedaan aan Q-Park om de tarieven niet te verhogen, om zo de effecten van het duurder straatparkeren te verhogen. Wat heeft Q-Park geantwoord op dit verzoek? Daarnaast is het belangrijk om te weten hoeveel de verhoging van het parkeren oplevert en wat dit procentueel betekent ten opzichte van de totale bezuinigingen? Dit zou helpen om de impact van het parkeerbeleid op de gemeentelijke financiën beter in kaart te brengen. En als laatste vraag hebben we een vraag over een besparing van 681.000 euro op het isolatieprogramma. Het is niet de eerste keer dat we daar een besparing in zien. Wat zijn de specifieke acties of beleidshervormingen die hebben geleid tot deze significante besparing? Meer inzicht hierin zou ons helpen. Ja, dat is het voor nu. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Zoghbi. Wie mag ik het woord geven van Beter voor Rijswijk? Mijnheer Kruger, gaat uw gang.

De heer Kruger: Dank u wel, voorzitter. We hebben kennisgenomen van de rapportage tweede halfjaar en ja, wat dat betreft hebben wij daar geen specifieke vragen over. Dank voor toezending, goed gedocumenteerd. En eventuele raakvlakken in dit verhaal daar komen we uiteraard op terug zodra we de begroting voor het komend jaar gaan behandelen. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Kruger. Mijnheer Loof, VVD.

De heer Loof: Ja, dank u wel, voorzitter. Om te beginnen is het goed om te zien dat in de halfjaarrapportage zichtbaar is dat er flink is bijgestuurd om positieve resultaat uit te komen dus complimenten daarvoor aan het college. Dan de specifieke vragen die ons zijn opgevallen. Te beginnen met het punt over Inter Amicos. Daar staat dat de speeltoestellen worden overgenomen. De vraag is daarbij waarom er alleen uitgaven geboekt staan en hier geen inkomsten tegenover staan? Daaruit volgend dus, waar wordt dan elders bezuinigd op sport of maatschappelijk werk? Ontvangt Inter Amicos op een andere manier subsidie? Want als dat het geval is gaan we hier nu wel dubbelop deze club subsidiëren en dat zou niet echt de bedoeling moeten zijn. Bij de jeugdhulp vindt wederom een stijging aan kosten plaats, nu van 0,6 miljoen, tenminste verwachte kosten. Dit terwijl het aantal cliënten wel een lichte daling laat zien. Het is goed om te zien dat het beleid/actieprogramma kennelijk effect heeft om onder andere de instroom dus te beperken maar alsnog zijn we meer geld kwijt. Als dit een nieuwe trend gaat worden dan blijven we als gemeente met de handen in de haren zitten en dan kunnen we alsnog niks voor elkaar krijgen op dit gebied om de kosten naar beneden te brengen. Zo is alleen al de stijging van verblijf toegevoegd met 30,9 procent. Dat is een enorme stijging die ons maar eventjes overkomt. Hoe kan dit en wat kunnen we hieraan doen? De verwachte kosten, het is al een paar keer genoemd, voor het verhogen van de afvalstoffenheffing in verband met de kosten voor het opruimen van de drukhouders voor lachgas. Die nemen in de loop van de jaren toe naar 170 in 2027 en 2028. Nou, laten we vooropstellen dat het überhaupt onrechtvaardig is dat de gemeenschap hiervoor mag opdragen en het principe, de vervuiler betaalt, hier zo niet van toepassing is. En dat enkel omdat een beperkte groep kennelijk niet kan functioneren zonder de roes van een beetje lachgas. Op dit moment speelt een rechtszaak waarin het Rijk wordt gevraagd om deze kosten te compenseren. Dus de vraag aan het college, als deze zaak zou worden gewonnen en gemeenten in brede zin dus geld zouden krijgen voor de compensatie hiervan, heeft dat dan ook tot gevolg dat de afvalstoffenheffing weer naar beneden wordt bijgesteld? Graag daar een reflectie op. Het bedrag wordt ook door de loop van de jaren verhoogd terwijl we tegelijkertijd een lachgas preventiebeleid hebben. Het is een beetje gek dat de verwachte, dat we preventiebeleid hebben waarmee wordt gezorgd dat lachgasgebruik naar beneden gaat maar we wel tegelijkertijd verwachten dat we meer geld kwijt zijn aan het opruimen van lachgas die door het preventiebeleid juist zou moeten afnemen. Betekent dat dus dat we verwachting hebben dat het lachgaspreventiebeleid niet gaat werken of hoe zit de verhouding tussen die twee? De opbrengst voor bron- en nagescheiden PMD vallen voordelig uit. Voordeliger uit dan begroot en dat levert ons dus geld op. Je zou dus ook kunnen zeggen, inwoners hebben dus hun best gedaan en afval netjes weggegooid. Is het dan ook niet logisch om deze opbrengsten op een manier terug te laten vloeien naar onze inwoners? Op welke manier gaan we om met het laten terugvloeien van dit soort opbrengsten naar onze inwoners? Het is een breder vraagstuk eigenlijk, hoe breng je meevallers terug naar inwoners toe? Hoe gaan we om met meevallers in het kader van belastingen? En zouden we hier niet wellicht een apart reserve voor moeten hebben waarin, zodat het helder is wat voor bedrag wat eerst is opgehaald met belastingen uiteindelijk voordelig is uitgevallen? Daar hoor ik graag een reflectie op. Tot slot laatste drie vragen. Is al contact geweest met de provincie naar aanleiding van hun brief en hetgeen daarover is besproken in de auditcommissie? Zo ja, wat is hier uitgekomen? Zo nee, is hier al een afspraak gepland? Hoe verhoudt de berichtgeving van de zomer over drukte en volle aanvragen bij de Publieksbalie zich tot deze halfjaarrapportage waarin staat dat er veel minder documenten zijn aangevraagd? En tot slot, welke activiteiten heeft de Stichting Hoteloverleg uitgevoerd ter promotie van de stad? Tot zover, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Loof. Mijnheer Knigge, gaat uw gang.

De heer Knigge: Ja, dank u wel, voorzitter. Dank voor de cijfers en de toelichting van de wethouder van financiën en zijn staf voor deze tweede halfjaarrapportage. Ze geven ons een goed inzicht in de

financiën van de gemeente, hoe deze zich ontwikkeld hebben in het tweede halfjaar. Maar de rapportage roept uiteraard bij ons ook een aantal vragen op en die loop ik successievelijk af. Maar eerst, het CDA heeft kennisgenomen van de uitkomst van de septembercirculaire die naar verwachting voor 2024 een extra opbrengst geeft van 700.000 euro. Gevoegd bij het vermelde overschot in de stukken van 592.000 komt dan het overschot op 1,3 miljoen. Dat is een stuk hoger dan wij van tevoren gedacht hadden. Maar goed, het is natuurlijk op papier en het is nog niet eind van het jaar dus dat wachten we af. Dan de vragen. De tweede halfjaarrapportage is uitgebracht op 1 oktober dus dat betekent dat nog drie maanden te gaan is. Een vraag voor de wethouder van financiën. Hoe kijkt hij aan tegen de ontwikkelingen die nog gaan komen de komende maanden en hoe taxeert hij dat? Ja, zullen we tegenvallers krijgen of verwacht hij juist meer meevallers? Dus graag een laatste inzicht van hem. Dan een volgend punt, dat gaat over de veranderende rente. In het stuk staat dat in de post financiering, die heeft te maken met rentebaten en rentelasten, er een extra opbrengst is van 694.000. Nou daalt de rente en dan verwacht je inderdaad dat de lasten van de rente inderdaad dus dalen. Maar dat ook de rentebaten stijgen doordat daar geld staat bij de kas van het Rijk. Dat is op zich vreemd dus graag een toelichting van de wethouder daarop? Dan volgend punt is de mogelijke overgang van de pensioenen van wethouders naar het ABP in 2028 die de gemeente mogelijk 1,4 miljoen gaat kosten. Dat is blijkbaar nog een heel onzeker punt maar het is wel een heel fors bedrag. Wat is op dit moment de visie van het college en wat zijn de mogelijkheden om dat eventueel in eigen beheer te houden of te kiezen voor een goedkopere uitvoerder? Nou, wat is de, hoe kijkt het college daar nu naartoe? Dan een volgend punt is de jeugdzorg, dat is ook al door diverse sprekers genoemd. Ja, de wethouder van sociaal domein meldt dat de uitvoering van de jeugdzorg in de tweede helft van 2024 0,6 miljoen meer gaat kosten. Het is door diversen gemeld maar ik pak er toch wel even een ander punt ook uit. In de stukken staat dan een overschrijding van 0,6 miljoen versus 2 miljoen maar in feite zit er natuurlijk ook nog 5 miljoen achter een overschrijding. Dus we hebben te maken natuurlijk met een overschrijding van 7 miljoen die nu naar 7,6 miljoen gaat. Er wordt gemeld dat de aantal jeugdigen die een behandeling hebben iets lager zijn, dat is natuurlijk gewoon heel positief nieuws. Maar tegelijkertijd wat mijn buurman ook zei, er zijn enkele categorieën die hele forse kostenstijging hebben en, nou ja, wat gaat, wat wil de wethouder op dat vlak meer doen om bij wijze van spreken toch die bezuiniging wel te realiseren? We hebben nu het feit, het idee dat we steeds achter de feiten aanlopen al langere tijd. En het tweede daaraan gekoppeld is, is dat in de eerste helft van 2024 is een programma van actiepunten opgesteld en geaccordeerd door de raad met een besparing van 1,2 miljoen het eerste halfjaar oplopend tot 2,5 miljoen in 2026. Dat betekent dus met deze cijfers dat we een half jaar verder al de helft van die bezuiniging kwijt zijn. Dus dat maakt het feit eigenlijk natuurlijk des te urgenter. Nou ja, dus graag de visie van de wethouder hoe zij op dit punt toch meer wil aanpakken dan wat eigenlijk tot nu toe gebeurt en wat tot nu toe is afgesproken. Dan kijk ik ook nog even terug naar de eerste halfjaarrapportage. Daar wordt gemeld dat de vacature, dat er een bezuiniging is opgenomen van 800.000. Dat is op zich een substantieel bedrag door vacatures twee maanden langer open te laten staan. Wij zijn benieuwd of deze maatregel nu gemonitord is door de gemeente en wat dat tot nu toe opgeleverd heeft? Het was een substantieel bedrag van 8 ton. Als laatste punt de inhuur, ook al door diverse sprekers genoemd. Maar ook hier speelt dat in de eerste halfjaarrapportage het college 400.000 wilde bezuinigen op deze post en nu blijkt uit de stukken dat er juist een overschrijding is van 8 ton. Dus bij wijze van spreken twee keer zoveel is nu, ja, tegenover de ingeboekte bezuiniging hebben we nu een tegenvaller. Dat is opgenomen onder de post bedrijfsvoering. Het college meldt dat het komt door de inhuur van meer juristen. En, nou ja, kan de wethouder dan bevestigen dat inderdaad gewoon die doelstelling die eerder geformuleerd is, dat die inderdaad niet gerealiseerd is? En wat gaat het college nu daadwerkelijk doen om meer grip te krijgen op deze post inhuur? Er staat

wel van, we gaan actie ondernemen maar blijkbaar is het moment dat we resultaten kunnen verwachten is blijkbaar onduidelijk. En ja, graag de visie van de wethouder op dit punt. Dank u wel.

De voorzitter: Oké, dank u wel, mijnheer Knigge. Wie mag ik het woord geven van Rijswijks Belang. Mevrouw Kames, gaat uw gang.

Mevrouw Kames: Dank u wel, voorzitter. Ook Rijswijks Belang heeft wat vragen. We hebben ze ook op iBabs al gezet maar ik zal voor de kijkers thuis ze even benoemen. Het adviesbureau dat de pensioenen van de wethouders berekent heeft uitgerekend dat een overgang naar het ABP bijna 1,4 miljoen zou kunnen gaan kosten. Gezien de onzekerheid over een eventuele overgang naar het ABP worden hiervoor nog geen kosten geraamd. Wanneer hierover wel duidelijkheid is worden de gevolgen daarvan aan de gemeenteraad voorgelegd. Onze vraag is, welke onderbouwing gaf het adviesbureau voor de mogelijke 1,4 miljoen extra kosten voor een overgang? Zo is het aantal SiSa, dat zijn eenmalige accountantscontroles, regelingen zeer fors gestegen. De controle hiervan is zeer arbeidsintensief. Ten opzichte van 2021 zijn de controlekosten voor de SiSa alleen al met circa 45.000 euro toegenomen. Onze vraag is, waarom, voor wat waren deze extra controles nodig? In plaats van het opleggen van een last onder bestuursdwang kan het bevoegd bestuursorgaan besluiten om een last onder dwangsom op te leggen om een overtreding ongedaan te maken. De overtreder verbeurd van rechtswege de dwangsom wanneer niet binnen de termijn aan de last is voldaan. Onze vraag is, aan wat voor overtredingen moeten we dan denken? Graag wat voorbeelden. Lagere kosten Functionele Leeftijd Ontslag, de kosten van het Functioneel Leeftijds Ontslag vallen op basis van de huidige prognose 185.000 euro lager uit dan begroot. Ondanks deze inschatting is het mogelijk dat de FLO-kosten aan het eind van het jaar toch nog hoger uitvallen dan nu wordt geraamd. De begroting 2025 wordt op basis van de nieuwe informatie bijgesteld. Onze vraag is, zou er iemand weggaan die toch niet is weggegaan en mogelijk eind van het jaar toch vertrekt? Stichting Hoteloverleg vanuit het coronamaatregelenpakket is er nog een budget in de reserve beschikbaar ter ondersteuning van Stichting Hoteloverleg Rijswijk. De Rijswijkse hoteliers hebben zich verenigd in de stichting met als doel het organiseren van activiteiten en arrangementen met lokale ondernemers, organisaties, ter promotie van de stad. Voor het restant van 2024 worden hier nog minimale uitgaven voor verwacht, ongeveer 10.000 euro. In 2024 staat er een bedrag van 30.000 euro geraamd. Wel wordt in het tweede deel van het jaar met de stichting verder gesproken over de activiteiten van 2025. Zodoende is het wenselijk om het verschil 20.000 euro beschikbaar te stellen voor 2025. De vraag is, hotels in Rijswijk hebben alleen al op de Oekraïense opvang vanaf 2022 zo'n 30 miljoen omgezet door het Rijk betaald. Eigenlijk natuurlijk de Nederlandse belastingbetaler. Los van de statushouders en daklozen, enzovoort, daar waar de kosten nog niet van bekend zijn. Kan de vereniging van de hotels de 20.000 euro voor activiteiten in 2025 niet zelf betalen voor een beetje promotie? Ze hebben er ongetwijfeld echt wel wat aan overgehouden. Laat het alleen de zout en peper al zijn wat mogelijk was of is wegbezuinigd. Maar zonder dollen, Rijswijks Belang zou graag willen voorstellen het liefst de 30.000 euro terug te laten vloeien in de gemeentekas. Als er al 10.000 euro is uitgegeven en dan de 20.000 eventueel terug of niet uit te geven. Winstwaarschuwing, betonrot Stanislascollege. Het Stanislascollege heeft een spoedaanvraag ingediend via het huisvestingsprogramma voor de vergoeding van kosten die samenhangen met betonrot in het schoolgebouw. In 2018 heeft de school een onafhankelijk rapport laten opstellen waarin een constructiefout werd vastgesteld. Destijds zijn enkele reparaties uitgevoerd maar recent gemaakte foto's in 2023 hebben aangetoond dat het betonrot nog steeds aanwezig is. De school heeft besloten om de noodzakelijke reparaties tijdens de zomerperiode uit te voeren zodat er geen leerlingen in het gebouw aanwezig zijn. De eerste inschatting is dat het om circa 100.000 euro aan reparatiekosten gaat. De gemeente zal beoordelen tot welke vergoeding zij vanuit de wet- en regelgeving verplicht is. Onze vraag is, valt de constructiefout en de daaruit ontstane kosten nog te verhalen op de bouwer?

Zo nee, waarom niet? NPO-gelden. De gemeente heeft in 2021 eenmalig een specifieke uitkering voor het bestrijden van corona-achterstanden gekregen. De middelen zijn te besteden tot 1 augustus 2025. Onze vraag is, wat bedoelt u precies met corona-achterstanden? Zijn er inhaallessen geweest en daarvoor extra geld is betaald? Uitvoering Wet inburgering en onderwijsroute. Voor de uitvoering van de Wet inburgering stelt het Rijk een specifieke uitkering beschikbaar, net zoals voor de onderwijsroute. De verwachting is dat hiervoor 261.000 euro minder kosten worden gemaakt. Naast de kosten zal de Rijksbijdrage daarvoor ook minder uitvallen. Onze vraag is, waarom verwacht u dat er 261.000 euro minder kosten gemaakt gaan worden op onderwijsroute en inburgering? Graag uitleg wat u hiermee bedoelt. Hoe is dit ontstaan? Is iedereen ingeburgerd of op onderwijs? Regionale aanpak jeugdwerkeloosheid. Bij de eerste halfjaarlijkse rapportage 2024 is een onttrekking van 119.000 euro begroot uit de voorheen voorziening regionale aanpak jeugdwerkeloosheid. Daarna zijn er andere afspraken gemaakt waardoor er 69.000 euro terugvalt in de voorziening. Onze vraag is welke of wat voor andere afspraken zijn er gemaakt dat er 69.000 euro terugvalt in de voorziening? Subsidie JGZ. JGZ voert verschillende taken uit op het gebied van volksgezondheid en preventief jeugdbeleid. Het subsidiebudget voor 2024 wordt met 185.000 euro bijgesteld. Onze vraag is, uit welke pot wordt de 185.000 euro gehaald? SPUK IZA. Vanuit de regionale SPUK IZA zijn voor 2024 extra middelen beschikbaar gekomen, 80.000 euro. Die middelen besteden we aan het programma Rijswijk samen dichtbij, communicatie 40.000 euro en versterken van de generalistische basis, 40.000 euro. De helft van deze kosten zou gedekt worden uit algemene middelen welke er niet meer nodig zijn. Dit levert daarom per saldo een incidenteel voordeel op van 40.000 euro. Onze vraag is, waarom de keus op deze onderdelen presteerde het programma Rijswijk samen dichtbij ondermaats? Verwijder de drukhouders lachgas. Ik heb ook de Partij van de Arbeid erover gehoord. Door een verbod op het gebruik van lachgas is het statiegeld op de drukhouders sinds begin vorig jaar vervallen. Hierdoor worden steeds meer drukhouders gedumpt in de openbare ruimte. In de loop van de maanden zien wij hierin een enorme toename. Bij het verwijderen moeten we voldoen aan de richtlijnen voor vervoer en opslag van lachgas. Over het gehele jaar 2022 is circa 5.000 euro uitgegeven aan het opruimen van drukhouders. In 2023 is bij de eerste halfjaarlijkse rapportage het budget structureel 30.000 euro verhoogd en kwam het totaalbedrag voor afvoer uiteindelijk op 50.000 euro. In het eerste halfjaar voor 2024 hebben we al 60.000 euro aan kosten moeten maken. We verwachten zeker 110.000 euro extra nodig te hebben dit jaar en ook de volgende jaren omdat het aantal dumpingten ieder kwartaal enorm toeneemt. Omdat de tarieven voor de afvalstoffenheffing al voor 2024 zijn vastgesteld worden deze kosten pas vanaf 2025 in de berekening van de tarieven van de afvalstoffenheffing meegenomen. Onze vraag is, vindt het college dat onschuldige mensen moeten opdraaien voor de mensen die drukhouders van lachgas dumpen? Of bent u bereid hier om een zerotolerancebeleid op te maken met schrikbarende hoge boetes die op heterdaad uitgeschreven kunnen worden zodat er een verrekening kan plaatsvinden? Hogere opbrengst rioolrechten. De verwachte opbrengsten aan rioolrechten zullen naar verwachting hoger uitkomen dan begroot. Op basis van de oplegging dit jaar en op basis van de oplegging van vorig jaar is gesignaleerd dat incidenteel voor 2024 een hogere opbrengst van 50.000 euro wordt verwacht. Onze vraag, en dat komt door en wat bedoelt u precies met oplegging? Sbi Hof van Rijswijk. Eind 2026 is door het Rijk een subsidie van 3.712.500 verlengd aan de gemeente. De gemeente moet deze subsidie vervolgens uitkeren aan de ontwikkelaar. Dit zal gefaseerd plaatsvinden, waarvan het eerste deel plaatsvindt in het eerste jaar van het project en het tweede deel na de bouwkundige oplevering, de verwachting is 2027. Onze vraag is, hoe gaat u dat zeker weten dat er over twee jaar dit bedrag ook werkelijk is uitgekeerd? Er kan veel gebeuren binnen twee jaar. Kadernota A 14.8 Woonvisie behoefteonderzoek. Ten behoeve voor het in 2025 vast te stellen gemeentelijk volkshuisvestingsprogramma, waarmee wordt voldaan aan de oproep van de gemeenteraad zoals verwoord in de motie, visie op volkshuisvesting 2023, is een woonbehoefteonderzoek nodig.

Hiervoor is 50.000 euro geraamd en meegenomen in de Kadernota. Onze vraag is, is er echt een onderzoek van 50.000 euro nodig voor een woonbehoefteonderzoek? Er is een wachtlijst met ruim 7.850 mensen, is dat niet genoeg? Arbeidsvoorwaarden. Door de groei van de organisatie dient het vitaliteitsbudget van maximaal 125 per medewerker ook te worden bijgeraamd 25.000 euro. Het vitaliteitsbudget wordt ingezet voor activiteiten, middelen die direct bijdragen aan de gezondheid en vitaliteit van de medewerkers. Het extra budget wordt onttrokken uit de reserve arbeidsvoorwaarden. Even met een knipoog, krijgen ze een appeltje en wat bedoelt u voor de activiteiten middelen? Wat voor activiteiten en wat voor middelen voor 25.000 euro? Kadernota versoberen en anders organiseren gebiedsregie. Een maatregel die in de Kadernota is opgenomen betreft versoberen en anders organiseren van gebiedsregie. Met het doorvoeren van deze maatregelen kan er in 2024 84.360 euro worden bezuinigd en structureel vanaf 2025 182.840. Onze vraag is, wat gaat u anders doen en daarmee 84.360 euro bezuinigen en structureel 182.840 vanaf '25? En dan heb ik nog een vraag, die ga ik nog even benoemen. Vergoeding onderhoud maatschappelijk vastgoed. Vanwege de aanstaande juridische overdracht van het pand waarin Montessori IKC Parkrijk is gevestigd aan stichting de Librijn is afgesproken dat zij de geraamde vergoeding voor de voorziening onderhoud niet hoeven te betalen. Het betalen van de vergoeding zou resulteren in een scenario waarbij de gemeente dit bedrag met de juridische overdracht begin volgend jaar weer zou moeten terugbetalen aan de stichting, 106.000 euro. Onze vraag is, heeft het gebouw langer dan een jaar leeggestaan of is de vorige huurder nog verantwoordelijk voor één jaar onderhoud? Graag meer uitleg over een juridische overdracht waarmee de gemeente vermoedelijk 106.000 euro misloopt. Het is niet duidelijk voor ons wat u met uw schrijven bedoelt. Dit waren de vragen van Rijswijks Belang.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Kames. Dan gaan we nu naar de beantwoording in eerste termijn van het college. Dan begin ik wethouder Van Damme, gaat uw gang.

De heer Van Damme: Voorzitter, dank u wel. En ook aan de raad veel dank voor de gestelde vragen. Blij ook te horen dat er al een aantal vragen zijn beantwoord tijdens de tafeltjesavond. De hele trits van schriftelijke vragen die over de begroting zijn gesteld die komt deze week uw kant op. Dus wat dat betreft, ja, hoop ik dat we zoveel mogelijk inzicht verschaffen, ook met deze tweede halfjaarrapportage. Wat toch altijd een mooi ijkmoment is voor waar we als gemeente staan met de uitvoering van de begroting 2024. Nog even ter herinnering, u stelde die begroting 2024 vast met een plus van 2 miljoen. In de wetenschap dat die cijfers over de jeugdzorg nog een onbekende factor waren en dat de cao gemeenteambtenaren nog moest worden afgesloten. In de eerste halfjaarrapportage die we in juli met elkaar hebben besproken sloten we af met een negatief saldo van 1,7 miljoen euro. Maar mede als gevolg dus van de voorgestelde maatregelen waarover u heeft besloten tijdens het debat over de Kadernota sluiten we naar verwachting af op een half miljoen positief, zoals uit deze rapportage blijkt. En ja, dat is natuurlijk niet zonder slag of stoot gegaan en we leven namelijk ook financieel gezien in ingewikkelde tijden waarbij onze verhouding met het Rijk complex is te noemen. Sommigen zien inmiddels het Rijk als een risicofactor en pleiten ervoor om die op te nemen, om dit als risico op te nemen in de risicoparagraaf. Maar goed, dat is natuurlijk gekscherend bedoeld en dat zijn wij ook niet van plan om te gaan doen maar het is wat het college betreft wel een teken aan de wand. Dat half miljoen positief, het is natuurlijk nog een tussenstand. Mijnheer Knigge zei er al wat over. Want ook de grex over Rijswijk Buiten met een boekwaarde voor ruim 100 miljoen euro, dat blijft natuurlijk altijd een risico. Alhoewel de verwachting op dit moment niet is dat de verliesvoorziening dit jaar zal moeten worden opgehoogd. Het positieve saldo in de tweede halfjaarrapportage is wat het college betreft een resultaat van tijdig anticiperen van wat er op ons afkomt. Dus flexibel en wendbaar zijn zodat je met onzekerheden waar je geen invloed op hebt goed om kan gaan en dus continu ook actief sturen op de uitputting van budgetten met tijdige

bijsturing. Natuurlijk zijn we ook alert op externe financieringsbronnen. En ja, de PvdA refereerde er al aan, ik denk dat we ook best wel trots mogen zijn, en mijn collega Wit in het bijzonder, dat we 1,5 miljoen euro subsidie, een stuk, ik kom daar later nog op terug bij de beantwoording van de vragen van Rijswijks Belang, binnen hebben gehaald voor het isoleren van woningen. Omdat we al een isolatiefonds hebben kunnen we dat bedrag terug laten vloeien naar de algemene middelen dus dat is een heel mooi resultaat. En wat niet in die septembercircularre, voor wat niet in deze rapportage staat maar waar mijnheer Knigge al over begon en mijnheer Zoghbi van Wij. ook over de septembercircularre, die hebben we u vorige week toegezonden en dat bevat geen negatieve effecten. Dat is positief want er zijn gemeenten die hebben gewoon een korting moeten inboeken. Maar betreft, het heeft dus eigenlijk vooral een correctie op verkeerd berekende compensatie inflatie. In 2024 betekent dat dat we 750.000 euro extra ontvangen en in 2028 een extra van 650.000 euro ongeveer. En de jaren tussen die '24 en '28 doet deze circularre voor de algemene middelen niet zo heel veel. Dat betekent dus eigenlijk dat die verwachte eindstand in 2024 met deze circularre hoger uit komt te vallen. Mijnheer Knigge heeft dat goed berekend, bij deze. En eigenlijk na de publicatie van die septembercircularre heeft het Rijk nog een rekenfout ontdekt. Die wordt gecorrigeerd in het decembercircularre. Dit leidt naar verwachting tot een klein extra plusje dus ook dat weer een meevaller. Maar goed, de complexiteit en de verhouding met het Rijk blijkt hier wel uit dat we dus continu wendbaar en weerbaar moeten zijn om flexibel daarop in te springen. Maar goed, dat zijn dus ontwikkelingen die niet in deze rapportage zijn opgenomen. Die bijzondere relatie met het Rijk, ja, dat moet ik toch even melden. Het Rijk zegt toch altijd van, gemeente, u houdt altijd aan het eind van het jaar geld over. In ons geval afgelopen jaren niet maar doorgaans houden gemeenten veel geld over aan het eind van het jaar. Ja, nou ja, als u in september en eigenlijk is dat de facto begin oktober nog met 750.000 euro doorkomt, ja, kunnen we daar niet heel veel mee om dat ook uit te geven. Dat is ook niet nodig want het is goed voor onze kengetallen om dat nu dan mee te nemen. Maar goed, het Rijk zal dat ongetwijfeld weer gebruiken als argument van, kijk, u houdt ieder jaar geld over. Maar goed, hopelijk zijn die rekenfouten van het Rijk het gevolg van de wijziging van de systematiek van de uitvinding van het gemeentefonds want dat is plots met drie jaar naar voren gehaald, zoals ik eerder heb verteld afgelopen mei. En daardoor is de voorspelbaarheid door de gewijzigde systematiek nog niet heel erg toegenomen, wat mij betreft. De constatering is eigenlijk dat ik aan uw raad wel eerder een rekenfout in die meicircularre of meerdere circularres heb moeten melden. En fouten maken mag hoor, dat is ook geen probleem, maar we gaan gewoon aan de slag met de correcties. Wat dat betreft kondig ik ook alvast een addendum aan voor onze begroting. Dat is geen rekenfout maar wel een weergavefout en het addendum sturen we u deze week op. Ik had nog een algemene vraag over een aantal meevallers die hier in de circularre, hoe kunnen we die laten terugvloeien naar de inwoners? Nou ja, eigenlijk is de afspraak dat meevallers gewoon terugvloeien naar de algemene middelen. Dat is een afspraak die ik als wethouder financiën en het hele college dus ook wel goed vind. Maar ik begrijp uw zoektocht wel naar van, hoe ga je daarmee om? Ik heb eerder wel eens gezien in een andere gemeente dat ze plots een enorme, ja, of meer opbrengsten binnenhaalden van OZB dan verwacht. Dan is de vraag ook van, hoe ga je daarmee om? Nou, goed, als de financiële situatie het toelaat zijn daar natuurlijk mogelijkheden voor om te kijken hoe je daarmee omgaat. Maar goed, al met al kijkt het college met tevredenheid terug op het inzicht wat wij u als raad hebben kunnen verschaffen via die Kadernota in ieder geval nog. En ja, je ziet dus dat die genomen maatregelen een goed werkbaar financieel beeld voor de komende anderhalf jaar neerzet. En het perspectief is door de maatregelen die we hebben genomen behoorlijk verbeterd. Ik zal een antwoord op van de heer Zoghbi zeggen, ja, een halfjaarrapportage, de tweede halfjaarrapportage rapporteert eigenlijk over de afwijkingen dus als er geen afwijkingen zijn wordt hierover niet gerapporteerd. Ik begrijp dat u graag inzicht meer wil over de voortgang daarvan, van de maatregelen die we hebben genomen. Maar die staan, daar is de halfjaarrapportage in ieder geval

niet het geëigende middel voor omdat we alleen rapporteren over afwijkingen. Maar goed, meerjarig dus behoorlijk verbeterd maar er is nog echt wel flink werk aan de winkel om het sluitend te krijgen. Maar daarover komen we ongetwijfeld te spreken tijdens de begrotingsraad. Voor 2024 lopen we financieel wat mij betreft, wat ons betreft gewoon financieel gezien behoorlijk in de pas. Ik had nog een aantal vragen gekregen specifiek, daar ga ik dan nu nog even op in. Over de accountantscontrole, mevrouw Kames begon daarover, het aantal SiSa-regelingen. Ja, die zijn gewoon enorm gestegen. Ik denk, dat gaat over de SPUK's ook hè, SiSa, Single information Single audit. Er moet gewoon wel altijd een accountant naar kijken voor de verantwoording richting het Rijk, dat is gewoon een eis vanuit het Rijk. Dus dat betekent dat we daar accountantskosten voor maken. En het aantal SPUK's in algemene zin is enorm toegenomen vanuit het Rijk maar ook het aantal SPUK's waar wij gebruik van maken als Rijswijk is dus toegenomen. Denk bijvoorbeeld aan de opvang van Oekraïners is er één of de toeslagenproblematiek of de energiearmoede en de woningimpuls. Dat zijn allemaal SPUK-gelden die met Single information Single audit worden verantwoord naar het Rijk en die hebben allemaal een eigen verantwoording. Nou, ik heb gelezen in het regeerprogramma dat ze daar misschien iets aan gaan doen maar hoe ze daar verandering in willen gaan brengen, dat is op dit moment nog niet bekend. Dus de controles zijn om die reden dus nodig. Ik had ook nog een vraag over, ik zal toch even, ja, de meevaller op de PMD. Ik heb over meevallers gezegd dat die terugvloeien naar de algemene middelen. Stichting Hoteloverleg, meerdere vragen zijn erover gesteld. En ja, dat is eigenlijk nog een uitvloeisel uit het coronapakket van de gemeente zelf om aan de promotie voor Rijswijk te doen. En ja, nu wordt eigenlijk voorgesteld om een deel van die middelen ook nog over te hevelen naar 2024. Goed, het komt wat moeizaam van de grond. Ik heb ze nog vlak voor de zomer gesproken en we hebben afspraken gemaakt om in het najaar ook te gaan kijken naar wat concretere acties. Daarbij kunnen niet die paar hoteliers die wij hier hebben dat allemaal alleen bolwerken dus we zullen daar actief op mee gaan denken en actief op worden. Maar het zou mijn voorkeur niet hebben om die middelen terug te laten vloeien naar de algemene middelen. Dan die rioolrechten. Ja, waar komt dat nou door, die oplegging? Ja, de oplegging, dat komt, de oplegging is eigenlijk het opleggen van aanslagen van gemeentelijke belastingen. Elk jaar krijg je een aanslag van de gemeente, elk jaar komt die binnen. Rioolheffing, OZB en afvalstoffenheffing. De afwijking op dit moment is eigenlijk binnen de marge van een half procent van de verwachte opbrengst. Dus dat kan allerlei oorzaken hebben waardoor dat een meevaller is. Dat kan bijvoorbeeld zijn dat er meer verhuizingen zijn geweest of dat het aantal huishoudens van één naar twee en drie personen is toegenomen. Dat soort fluctuaties, nieuwbouwwoningen bijgekomen, die heb je altijd. Dus meestal krijg je je aanslag in maart maar als je verhuist en later in het jaar komt wonen, dan betaal je, krijg je alsnog een aanslag. Dat zijn kleinere aanslagen, belastingaanslagen dan. Dus dat is eigenlijk de reden van die overschrijding. En nogmaals, die zit dus binnen een half procent waardoor dat niet op detailniveau te verklaren is waardoor het komt. Maar ik heb u enkele verklaringen gegeven en ik hoop dat u daarmee kan leven. De rente, mijnheer Knigge vroeg daar nog naar, naar de renteontwikkelingen. Ja, dat gaat, daar hebben we ook de wet Fido voor en dat gaat ook via schatkistbankieren. En ja, als we minder geld nodig hebben om investeringen te doen, want dan zijn alle investeringen uitgesteld, ja, dan hebben we een meevaller op de rente. Bij het schatkistbankieren krijg je vanuit het ministerie van Financiën ook een vergoeding voor de rente. Dus dat eigenlijk in antwoord op die vraag. Dan had de VVD nog een aantal vragen ook over de brief over de auditcommissie wat daar is gebeurd. Nou goed, ik zal dat gewoon netjes terugkoppelen aan de auditcommissie, lijkt mij het meest verstandig. Zijn ook vragen over gesteld in schriftelijk heb ik gezien. Dus ik wilde daar op dit moment nu niet op ingaan, behalve het feit dat wij altijd in goed overleg zijn met de provincie over het financieel toezicht wat de provincie uitvoert met ons. En ook over andere zaken overigens hebben we altijd goede contacten met de provincie. Dan moet ik even, de dienstverlening, waarom dat dan, omdat er zoveel wachtenden op de lijsten waren. Ja, die

wachtrijen die kwamen met name door de open inloop waardoor er echt een file ophoping hier was. Dat betekende soms wel dat je nog wat plekken vrij had om een afspraak te maken. We hebben dus maatregelen genomen om die vrije inloop te optimaliseren waardoor daar nu geen sprake meer van is. Maar per saldo betekent het dus dat we op die aanvragen een kleine meevaller hebben, zoals u heeft kunnen lezen. Dan wat heb ik hier op de vraag van de VVD. Dat kan ik trouwens zelf niet meer lezen eigenlijk wat dat nou voor vraag was. Ja. Nee, dat is niet te lezen. Ik heb wel het antwoord maar excuus. Althans, ik kan een antwoord geven. Ik denk dat ik voor wat betreft mijn bijdrage in eerste termijn ... O ja, de heer Knigge, toch nog even aan refereren, de complimenten geeft u aan de wethouder. Daar ben ik natuurlijk erg blij mee maar ik moet ze echt overbrengen aan het hele college en het ambtelijk apparaat. Dus mij alsjeblieft niet te veel eer toe doen, het is echt een joint effort die we hier met elkaar plegen. En vergeet u zelf ook niet als raad want met elkaar maken we er immers een mooie stad van. Dat was mijn antwoorden in eerste termijn, voorzitter, en ik denk dat mijn collega's het verder overnemen.

De voorzitter: Ja, dank u wel, wethouder Van Damme. Ik ga nu even het rijtje af en dan begin ik bij wethouder Van Malsen. Wilt u ... Gaat uw gang.

De heer Van Malsen: Ja, dank, voorzitter. Ja, ik heb drie vragen opgeschreven die volgens mij op mijn portefeuilles vallen dus die zal ik ook naar eer en geweten proberen te antwoorden. Te beginnen met de Partij van de Arbeid die vroeg, hoe gaan we het tekort opvangen dat veroorzaakt wordt door het gebruik van of de groei van het gebruik van de minimaregelingen? Nou, de reden dat we een stijgende lijn zien in het gebruik van armoedeverzoeken, dus zowel minimaregelingen en bijzondere bijstand als ook de Ooievaarspas, is enerzijds de groei van de stad, meer mensen die binnen de doelgroep vallen, en anderzijds ook ons succes eigenlijk om die doelgroep te bereiken. Dat heeft te maken met onder andere de energietoeslag die de afgelopen jaren is uitgekeerd. Daardoor hebben wij meer mensen kunnen bereiken dan wij vermoedden dat er in de doelgroep aanwezig waren. Dus een goede 3500 minimahuishoudens hebben we weten te bereiken. En dat is eigenlijk wel goed nieuws want dat betekent dat mensen die het voorheen heel erg hard nodig hadden nu hun weg naar ons weten te vinden en gebruik kunnen maken van de voorzieningen die wij voor ze hebben. En wat doen we om dat tegen te gaan? Nou, voor een deel kunnen we daar niet zoveel dus aan doen omdat het gerelateerd is aan de groei van de stad. Maar we zijn natuurlijk ook bezig om de impact daarvan, de nadelige impact daarvan zoveel mogelijk te mitigeren door bijvoorbeeld een nieuwe aanbesteding voor een collectieve aanvullende zorgverzekering uit te schrijven. En we gaan hopelijk ook binnenkort met uw raad in gesprek over het nieuwe armoedebestrijdingsbeleid waar ook een aantal maatregelen in zullen staan die hier invloed op zullen hebben, al is dat wel echt iets voor de langere termijn. Rijswijks Belang vroeg naar de Wet inburgering. Er was een daling in de kosten van 261.000 euro op de onderwijsroute en die ging ook gepaard met een daling aan de inkomsten. Waar komt dat nou vandaan? Nou, de onderwijsroute binnen de inburgering is een aparte specifieke uitkering. Dat is net als de SPUK inburgering zelf is een budgetneutrale uitkering. Dat betekent dat de kosten die wij maken, dat we die één op één vergoed krijgen. En de prognose was nou eenmaal dat we wat meer mensen hadden die in de onderwijsroute in zouden burgeren dan uiteindelijk het geval was. En overigens, die onderwijsroute is specifiek voor mensen die hier komen wonen met een verblijfsvergunning, dus voormalige asielmigranten, en een mbo-, hbo- of wo-opleiding gaan doen. Nou, daar hebben we er gewoon wat minder van gehad afgelopen jaar dan verwacht en vandaar dat die kosten lager uitvielen en dus ook de bekostiging die wij krijgen vanuit het Rijk. En de laatste vraag van Rijswijks Belang ging over het woonbehoeftesonderzoek van 50.000 euro dat we willen uitvoeren in het kader van het volkshuisvestelijk programma. Dat is nodig omdat zo'n volkshuisvestelijk programma onderbouwd dient te worden. Dat zal ook een hele harde vereiste worden als de Wet versterking regie volkshuisvesting aangenomen is in de Tweede Kamer. Maar buiten dat is het niet

voldoende om een volkshuisvestelijk programma op een Woonvisie of zelfs een wijziging van de Huisvestingsverordening voor te stellen alleen maar op basis van de lijst van, zoals mevrouw Kames zei, zo'n 7.815 woningzoekenden. Dat zijn overigens alleen maar de woningzoekenden op Woonnet Haaglanden dus dat zijn alleen mensen die in aanmerking komen voor een sociale huurwoning. En daarvan zijn er overigens nog maar zo'n 2.800 actief woningzoekend. Als je een onderzoek wil doen naar de woonbehoefte voor de hele gemeente of misschien zelfs de hele regio, dan moet je natuurlijk meer mensen meenemen dan alleen die groep. En ook veel specifiekere woonbehoefte onderbouwen dan alleen maar alle mensen die mogelijk in aanmerking komen voor een sociale huurwoning. Dan gaat het ook over ouderen, het gaat over mensen met een beperking, het gaat over mensen die koopwoningen zoeken, het gaat over mensen die een woonwagen willen bewonen, noem maar op. Dus alleen maar naar die lijst van wachtenden of woningzoekenden voor een sociale huurwoning kijken is onvoldoende, voorzitter. En dat waren alle vragen die ik had opgeschreven. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, wethouder Van Malsen. Wethouder Wit, gaat uw gang.

De heer Wit: Ja, dank u wel, voorzitter. Ik heb een aantal vragen ontvangen vooral over het isolatiefonds, de tweede SPUK die wij hebben ontvangen van 1,5 miljoen. Hoe gaan we die inzetten? Partij van de Arbeid vroeg daar om. Die gaan we in principe, wordt die, zoals ook mijn collega heer Werner of de heer Van Damme net vertelde, die gaat direct in de bestemmingsreserve die wordt toegepast in het bestaande isolatiefonds. Waarmee we dus middelen vrijspelen voor de algemene middelen die we niet hoeven te gebruiken voor dat isolatiefonds momenteel. De aanvragen, wordt ook aangegeven door de Partij van de Arbeid, de aanvragen blijven achter. Nou, is niet helemaal wat ik zie. Het is natuurlijk wel wat we verwacht hadden dat meer VvE's ons zouden benaderen hiervoor. Maar we zien ook dat in VvE's die ons benaderen echt wel aanzienlijke VvE's zijn met soms honderd woningen of meer. Ja, dat schiet natuurlijk wel hard op. En tegelijkertijd is er best wel een lang besluitvormingsproces voor zo'n VvE om ook daadwerkelijk tot het besluit te komen om die investering in hun panden te gaan doen. Dus op het moment dat je daarmee start dan kan je zo anderhalf, twee jaar verder zijn voordat een VvE-bestuur daar een besluit over genomen heeft. En die tijd, ja, die is best, dat betekent dus dat we ervoor gekozen hebben om die middelen nu niet in te zetten, uit de algemene middelen te halen maar dat in een later stadium te doen. Daar maken we ook weer, houden we, dus dat is geen bezuiniging, WIJ. had daar ook vragen over, het is geen bezuiniging, het is een verschuiving van middelen. Later zullen we die alsnog wel aan die bestemmingsreserve, zoals we die ook hebben ingesteld, moeten toevoegen. We zijn, er zit nog een andere tijdsfactor aan en dat is niet zozeer het besluitvormingsproces als ook wel het feit dat wij de middelen pas toekennen als de isolatiewerkzaamheden hebben plaatsgevonden. Dus je moet ook de aannemer die gecontacteerd moet worden na de besluitvorming bij de VvE, op de VvE heeft plaatsgevonden en de bouwperiode meenemen voordat die middelen uitgekeerd worden. Dus vandaar dat dat op deze manier is opgenomen in de stukken. De vraag over lachgas. Ja, ik ga daar, ik loop daar misschien een beetje vooruit op de vragen die door handhaving voor de burgemeester zijn. Maar wij zien dat de kosten voor het opruimen, inzamelen en verwerken van die lachgascontainers, zoals wij die aantreffen in de openbare ruimte, ja, die liggen voor een groot deel wel bij ons want het is gewoon feitelijk restafval. Dus wij zullen die ook altijd moeten blijven meenemen op het moment dat wij ze aantreffen. Het feit is ook dat wij tot op heden nog geen enkele keer een heterdaad hebben gehad dus ook niet iemand op het dumpen van die lachgascontainers hebben betrapt. Ja, en op het moment dat je een heterdaad hebt kan je kosten verhalen en voor die tijd eigenlijk niet. Dus dan komen ze toch echt in de afvalstoffenheffing uiteindelijk terecht. De energiefixers, daar hebben wij een verschuiving in laten plaatsvinden. We hebben een uitgebreide analyse gedaan om de doelgroep die we momenteel in beeld willen krijgen ook daadwerkelijk in beeld te brengen en na te

gaan welke huishoudens nog niet bezocht zijn. Dat is ook, en de verschuiving van die middelen geeft op zich geen probleem, dat kunnen we nog steeds gewoon goed inzetten. Want we hebben ook, en dat heb ik net gehoord, dat wij die middelen twee jaar langer kunnen inzetten dus we hebben ook echt wel de tijd om de huishoudens die we nog nu niet benaderd hebben, om die ook op een goede manier te benaderen. Vragen over het, ja, toch even ter aanvulling ook op mijn collega Van Damme, er is inderdaad extra, GroenLinks vroeg er om, extra middelen of extra opbrengsten vanuit de PMD. Dat heeft te maken over de jaren 2022-2023. Dat heeft dus, ja, een beter scheidingspercentage is dat uiteindelijk. Dat zijn opbrengsten die we nu pas kunnen boeken omdat we die afspraken met de verpakkingindustrie pas onlangs gesloten hebben. Op het moment dat wij die middelen in het jaar zelf binnenkrijgen, dan gaan ze wel naar de afvalstoffenheffing maar voor de jaren '22, '23 die al afgesloten zijn is het niet meer mogelijk en dan gaan ze naar de algemene middelen. Dus er zit een kleine nuance in wat net werd gezegd. Even kijken, er werd nog een vraag gesteld over de Energy Cave door de Partij van de Arbeid en dat ging over het aansluiten van een mbo daar of hbo en ja, dan de voorwaarden vanuit MRDH om die subsidie toe te kennen. In principe is, zoals het er nu naar uitziet heeft Energy Cave een hele goede afspraak gemaakt met de coalitie Via Delta waar vijf ROC's bij aangesloten zijn. Dat is eigenlijk een samenwerking tussen vijf ROC's, dat we ook daadwerkelijk zien dat die mbo's op een goede manier in die leerlijnen de komende jaren betrokken zijn. Dus zoals wij nu zien is ook de MRDH akkoord met de wijze waarop dat ingevoerd wordt en is daarmee die voorwaarde ook ingevuld. Even kijken, GroenLinks. Wij. heb ik dan gehad. VVD had vragen over de speeltoestellen van Inter Amicos. Ja, voor de renovatie van Inter Amicos hebben we samen, zijn we eigenlijk samen opgetrokken. Inter Amicos heeft een enorme prestatie geleverd door heel veel geld uit derde partijen, allerlei fondsen binnen te halen. Crowdfunding, echt fantastisch werk geleverd om daar financieel een flinke investering te kunnen doen. En wij hebben gezegd, nou, dan gaan wij in ieder geval een aantal van die toestellen die door de jaren heen ook echt niet goed meer waren, die willen wij financieren. Met het idee dat wij die dan als investering zouden kunnen opnemen en zouden kunnen activeren als kapitaallasten. Nou, op het moment dat wij die toestellen overdoen naar Inter Amicos, dat was ook van tevoren wel de bedoeling, bleek vanuit financiën dat het eigenlijk niet mogelijk is om dat dan als kapitaallast te activeren en daarom zijn ze nu op deze wijze in de begroting, in de tweede halfjaarrapportage opgenomen. We kunnen dat bedrag niet activeren dus dat is echt een financieel technische wijziging die hier heeft plaatsgevonden. Voor de vraag van de VVD ging ook over, zijn er nog andere subsidies die voor dit project? Nou, voor dit project zijn geen andere subsidies geweest. Wat we wel nu aan het doen zijn is dat we met het speeltuinenbeleid, we hebben het over de georganiseerde speeltuinen, dat hebben we vandaag in het college behandeld dat daar een wijziging komt in de wijze hoe we daarmee omgaan. Dat komt dus als raadsinformatiebrief deze week naar u toe. Dat gaat dan vooral over alle georganiseerde speeltuinen, hoe we daar financieel de afspraken mee maken. En ook hoe we daar in de toekomst, daar willen we bestendig beleid hebben zodat we ook zien dat, we zien in den lande dat die speeltuinen onder druk staan, dat ze hier in Rijswijk in ieder geval een gegarandeerd voortbestaan hebben. Ja, lachgas heb ik dan denk ik wel gehad. Even kijken. Ik denk dat ik alle vragen die ik gehad heb beantwoord heb, voorzitter. Dus ik geef hem weer terug aan u.

De voorzitter: Ja, dank u wel, wethouder Wit. Wethouder Van de Waart.

Mevrouw Van de Waart: Dank u wel, voorzitter. Ik begin bij de vragen die als eerste binnen zijn gekomen dus bij de vragen van Rijswijks Belang. Even kijken hoor, de eerste vraag ging over de subsidietoekenning voor Hof van Rijswijk, de oude Terp zullen we maar zeggen. U vroeg zich af, komt dat allemaal wel goed met deze woningen en vooral de betaalbare woningen? Wij denken van wel en daar hebben we twee belangrijke redenen voor. Allereerst, wij hebben het geld van het Rijk wel gehad maar we hebben nog niet al het geld overgemaakt. Dus dat is iets wat we nog achter de hand

hebben en pas als aan alle subsidievoorwaarden is voldaan en dus ook de 153 betaalbare woningen zijn gerealiseerd, dan volgt het laatste deel. We denken ook dat het goed komt omdat met de sloop natuurlijk al begonnen is, dat is denk ik voor iedereen wel zichtbaar. En de betaalbare woningen ook door Bouwinvest en ABP zijn aangekocht dus we verwachten dat de bouw gewoon, nou ja, conform de voorwaarden zal worden afgerond. U had ook een vraag over de versobering voor de gebiedsregie en vooral de inzet van de drie gebiedsregisseurs. U vroeg zich af hoe we dat gaan doen? Dat antwoord kan ik u niet helemaal geven want dat gaan we als college nog uitwerken. Dan ga ik over naar GroenLinks. Die had een vraag gesteld, voorzitter, over de Orchard, over wat er nu was onderhandeld? De onderhandelingen gingen niet over het geld. Het geld is zeg maar in de tweede halfjaarrapportage eigenlijk vooral anders opgeschreven dan dat we in eerste instantie hadden gedacht. De onderhandeling ging dus veel meer over de afspraken die we hebben gemaakt en ook de juridische onderliggende afspraken die daarin zaten. En tot slot van Wij. voorzitter, die had vragen over parkeren. Allereerst hoe het nu zat met parkeren bij Q-Park en met name rondom in de Bogaard en of daar afspraken zijn gemaakt? Dat klopt, daar zijn afspraken gemaakt door beide partijen dus door Q-Park maar ook door de eigenaar van de parkeergarage van De Terp om in ieder geval de eerste zes maanden van 2025 de tarieven niet te verhogen. In de parkeergarages. Even voor de duidelijkheid, ik zag een vraagteken. Ja. En verder was er ook al een vraag over de verhoging van de straattarieven. Dat gaat natuurlijk niet helemaal over 2024 en terugkijken maar om een kort antwoord te geven. Wij verwachten nu dat als het gaat om de totale verwachte toename van de verhoging in de straattarieven in de gebieden zoals die nu zijn en de tijden zoals die nu zijn ongeveer 825.000 euro. Tenzij iedereen natuurlijk ineens met de fiets komt maar dat is natuurlijk altijd een inschatting. Ik denk dat dat mijn vragen waren, voorzitter, dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, wethouder Van de Waart. Wethouder Bentveld, gaat uw gang.

Mevrouw Bentvelzen: Ja, dank u wel, voorzitter. Nou, ik ben niet zo snel als de rest want ik heb toch wel wat meer vragen. Maar dank aan de raad uiteraard daarvoor. En dank aan collega's van Rijswijks Belang die zo vriendelijk waren om hun vragen van tevoren even toe te sturen want dat helpt altijd hè, dan kunnen we een goed antwoord geven. Om te beginnen met uw vraag over de constructie betonrot Stanislascollege. We kunnen dat helaas niet verhalen en dat heeft te maken met het feit dat er een wettelijke aansprakelijkheidstermijn gold bij bijvoorbeeld ernstige constructiefouten, zoals we dat noemen, waar betonrot onder valt. Die termijn is in 1982 al verlopen want de school is in 1962 gebouwd dus daar kunnen we niks tegen doen. En daarom is de gemeente dan ook verantwoordelijk voor de directe kosten die nu volgen en er volgt nog een rapport met de kostenspecificatie specifiek voor de constructiefouten. U had ook vragen over de NPO-gelden en de corona-achterstanden van, nou, wat is er dan precies en wat voor achterstanden zijn dat dan? In 2021 heeft de Rijksoverheid het onderwijs geld beschikbaar gesteld om, nou ja, onderwijs te verbeteren, in die zin onderwijs- en ontwikkelvertragingen tegen te gaan die ontstaan zijn in de tijd dat de scholen gesloten waren tijdens corona. Maatregelen die de scholen hebben kunnen treffen hebben voornamelijk gezeten op interventies op het cognitieve vermogen van kinderen, het sociaal-emotionele vlak van kinderen. Daar heeft het onderwijs extra middelen voor gehad om dat collectief met de kinderen te doen en daarmee eventuele onderwijsvertragingen in te lopen. Zijn er dan inhaallessen geweest, heeft u gevraagd. Nou, er zijn meer activiteiten georganiseerd in de preventieve en in de zorgsfeer. Een voorbeeld daarvan is bijvoorbeeld de inzet van een schoolmaatje voor ouders of extra inzet van remedial teaching. Ik denk dat ik daarmee wel twee voorbeelden noem wat u wat zegt. Daarnaast is er ook inzet geweest van een gedragsspecialist, orthopedagoog op school, teamscholing, versterken van sociale vaardigheden bij kinderen, inzet van jongerencoaches. Ik heb mijnheer Weterings ook nog wel eens gesproken over het activiteitenaanbod in pauzes in en na schooltijden. Als u zich nog kan herinneren bij welke scholen dat was want dat is niet alleen het po maar ook het vo, het

voortgezet onderwijs. Voorzitter, dan is mij nog gevraagd over de onderwijsroutes, over de inburgering en het onderwijs maar die is volgens mij al goed beantwoord door mijn collega Van Malsen. Daarnaast is er gevraagd naar de regionale aanpak jeugdwerkloosheid en hoe dat dan zit met de terugval van 69.000 euro? Nou, in overleg met de regiogemeenten hebben we besloten om een deel van de ambities in 2025 te realiseren. Dat betreft bijvoorbeeld specifiek het onderzoek naar de regionale uitrol van preventie aanpak Jongerenpunt070. En het terugvallen van die middelen in de voorziening maken dat onderzoek mogelijk om dat te kunnen doen en de ambities in 2025 waar te maken. Dus betekent dat het geld er nog wel is maar op een later moment wordt besteed. De JGZ. Nou, ik heb nooit heel goed nieuws maar dit is toch wel goed dat u dat had gezien. Want de bijstelling voor de subsidie aan de JGZ in 2024, dat wordt een bedrag van een ton. Tenminste een ton wordt incidenteel gedekt moet ik zeggen uit de specifieke uitkering van het IZA. En bij het opstellen van de halfjaarrapportage was dat nog onbekend dus die informatie hadden we nog niet helemaal zeker. Maar dat is nu definitief dus bij de Jaarrekening wordt dat richting uw kant verwerkt. Dus het resultaat dat zal een ton voordeliger uitvallen dan begroot. Nou, dat hoor je niet vaak uit mijn mond, dat ik meevallers heb. U heeft gevraagd uit de SPUK IZA presteerde het programma Rijswijk samen dichtbij nou ondermaats? Nou, we zouden eerst voor 40.000 euro aan kosten van het programma uit algemene middelen nutten. Nu er 80.000 euro uit IZA-middelen beschikbaar is gekomen kunnen we daar dus 40.000 euro besparen op onze algemene middelen dus dat kunnen we daarmee doen. En dat heeft niet zo heel veel te maken met de prestaties van het programma of eigenlijk niets. U heeft nog een vraag gesteld over de vergoeding van het onderhoud van het Montessori IKC Parkrijk. Nou, dat betreft dus een zogenoemde brede school. Montessori Parkrijk is juridisch eigendom van de gemeente en op verzoek van Librijn is besloten dat juridisch eigendom per 1 januari 2025 over te dragen aan Librijn. Het gebouw heeft niet leeggestaan want de school is onlangs pas geopend in augustus 2022, nieuw opgeleverd. En brede scholen betalen een dotatie, zoals ze dat zeggen, aan de gemeente voor onderhoud aan schil en aan technische installaties. Voor Parkrijk bedraagt deze dotatie 57.000 euro die niet geïncasseerd wordt. En ook voor de Freinetschool op steenworp afstand gaat het om 16.000 euro die niet wordt geïncasseerd. Daarnaast zijn de energielasten van de brede school Stationskwartier ook 34.000 euro lager en samen maakt dat een totaalbedrag van 106.000 euro minder baten. Ik hoop dat u het nog kan volgen maar anders zal ik het u nog even schriftelijk toesturen. De Energy Cave, Partij van de Arbeid vroeg ernaar, hoe zeker is nou die betrokkenheid? Kijk, 100 procent zekerheid ga ik u niet geven maar ik weet wel 100 procent zeker dat wij een directeur hebben zitten bij die Energy Cave, dat zou iedereen wel willen want de mate van haar betrokkenheid is gigantisch. Er is wel een bekrachtiging op de komende twee onderwijsjaren. Mijn collega Mark Wit heeft hier ook wat over gezegd maar voor twee onderwijsperiodes is er in ieder geval een samenwerking overeengekomen en de Delta is al genoemd hè, van de vijf ROC's die er zijn in de regio. Maar we proberen het ook na die twee onderwijsperiodes uiteraard voort te zetten. En nogmaals, die directeur die zet zich daar dagdagelijks voor in. De stijgende kosten jeugdzorg. Er zijn meerdere partijen die daar mij over bevraagd hebben maar expliciet ook de Partij van de Arbeid. Dat is een beetje mijn zorgkindje aan het worden, de jeugdzorg. Maar de beoogde besparing dat betreft de verwerking van besparingsopgave vanuit de landelijke Hervormingsagenda. Die Commissie van Wijzen die heeft aangegeven dat een deel van die opgave afhankelijk is ook van de maatregelen die ze landelijk gaan treffen. Daar zitten wij nog steeds ook op te wachten. Ik in ieder geval wel. Toch zien we ondanks die aangegeven onzekerheid van die grote financiële opgave zeker dat onze eigen organisatie door middel van onder andere de nieuwe inkopen 2027 absoluut kans hebben om de kosten te drukken. Tegelijkertijd tegen de groei van Rijswijk en indexatie van kosten waarmee wij jaarlijks worden geconfronteerd, daar kan ik niks aan doen. We proberen alleen zoals u gezien heeft de indicatoren van de begroting, de kinderen niet één op de acht in de jeugdzorg maar dat dat lager wordt. Voorzitter, GroenLinks heeft nog gevraagd naar mij de overschrijding van de Regiotaxi,

waarom is die nou incidenteel en niet structureel? Nou, die is absoluut structureel, dat is goed gezien, maar we konden hem voor 2024 eenmalig incidenteel betalen door middel van voordeelkosten uit de hulpmiddelen. Zo is die opgelost voor 2024 maar hij is dus wel structureel, die kosten voor de Regiotaxi zijn structureel. De BUIG-kosten is nog naar gevraagd. De fluctuerende kosten zie ik niet in 2024 naar mijn collega's van de Partij van de Arbeid. Naar verwachting zijn deze namelijk eerder positief. Als wij kijken naar andere jaren hiervoor, en daar moet uw collega Van Nunen alles nog van weten, dan zie ik ook dat we op dit moment eigenlijk veel beter grip hebben op de kosten en daar hebben we in afgelopen jaar 2024 ook echt onwijs op geïnvesteerd. Het CDA die gaf nog aan de 7,6 miljoen. Nou, dat wil ik toch heel even rechtzetten want die 5 miljoen heeft gelukkig geen betrekking op 2024 maar op 2023 dus het is maar 2,6 miljoen. Nog veel te veel maar het is geen 7,6. De VVD die neem ik samen mee want de CDA vraagt eigenlijk hetzelfde. Maar de stijgende kosten wederom op jeugd, ja, mijnheer Loof, we zetten in op ons lokale Uitvoeringsprogramma, regionaal Uitvoeringsprogramma en de Hervormingsagenda vanuit landelijk. En daar waar de gemeente invloed heeft moet u echt van mij aannemen dat we dat doen. Het aantal jeugdigen in de zorg daalt gelukkig, dat heeft u samen met mij gezien. Maar de in te zetten zorg is echt zwaarder. Dit hebben we onlangs ook besproken in een presentatie aan de raad waar grotendeels van de meeste partijen wel afvaardiging was. De jeugdigen die nu in verblijf zitten hebben echt complexe problematiek. Dat kost gewoon heel veel geld, dat is relatief dure zorg. Dat is ook structurele zorg, er wordt ingezet op intensieve begeleiding. Aanbieders geven dit zelf ook aan dat er sprake is van toename in complexiteit bij onze jeugd. En daarnaast hebben we te maken met een Rijksmaatregel waarin zij afbouwen op bedden Jeugdhulp Plus. Dus dan ga je die boemerang ergens anders naartoe gooien want dat betekent dat het effect heeft op zwaardere andere vormen van verblijfszorg. Voorzitter, dat waren volgens mij de vragen die ik had deze ronde.

De voorzitter: Dank u wel, wethouder Bentvelzen. Burgemeester Sahin, gaat uw gang.

Mevrouw Sahin: Dank u wel, voorzitter. Dank aan de raadsleden en de fractieassistenten voor de gestelde vragen die binnen mijn portefeuille vallen. Ik zal ze zo goed mogelijk proberen te beantwoorden. Een aantal fracties waaronder de Partij van de Arbeid, Wij. Rijswijk, CDA en ook meerdere hebben vragen gesteld over de hoge kosten bij de externe inhuur juridische zaken. En ook een vraag gesteld over, wat is er nou gebeurd met de eerder aangekondigde besparing van 4 ton? Het antwoord daarop, het laatste is, dat de eerder aangekondigde besparing op inhuur extern van 4 ton wel is gerealiseerd maar dat de hoge extra kosten op dit moment vooral te maken hebben met de benodigde extra, met name te maken hebben met de benodigde extra inhuur bij juridische zaken. Daarbij spelen een aantal grote juridische kwesties, een groot aantal bezwaren en Woo-verzoeken. Het blijkt helaas ook in deze arbeidsmarkt van schaarste moeilijk te zijn voor onze gemeente om juristen te vinden die wij in dienst van onze gemeente kunnen nemen. Daarom is er extra ingezet op juridische kennis rondom fysieke leefomgeving, sociaal domein. Maar ook binnen het domein van veiligheid zie ik dat wij expertise soms missen en echt juridische kosten, extra kennis moet inhuren om een aantal zaken op orde te krijgen. U vroeg ook wat voor maatregelen heeft u genomen om extern inhuur in te perken? Dat hebben we zoals ook toegezegd door mij in een raadsbrief aan u toegelicht. Dat was denk ik begin september maar een aantal maatregelen wil ik toelichten. Wij hebben bijvoorbeeld eind 2023 de inhuurcapaciteit omgezet naar formatie binnen het nieuwe team gebiedsontwikkeling en gestart met de werving van vast personeel. Een ander voorbeeld is het omzetten van de via een aanbesteding ingehuurd consulent in het team jeugd en maatschappelijke ondersteuning naar vaste dienstverbanden. Inzet van de recruiters, dat blijkt ook effectief te zijn. En we werken ook steeds vaker met andere vormen van inhuur zoals externe traineeprogramma's voor bijvoorbeeld Wmo-consulenten of vaste constructies waarbij overeengekomen wordt dat ingehuurd medewerker na een afgesproken periode in dienst treedt bij de gemeente. Dat zie ik ook als

burgemeester terug bij de eed en belofte bijeenkomsten die we periodiek hebben met nieuwe ambtenaren. Dan hoor ik vaak, nou, ik was hier in externe dienst maar ik kom, ik ben nu ambtenaar geworden dus er wordt echt heel veel ingezet om mensen hier in dienst te nemen en natuurlijk ook vast te houden. En dan werken we ook nog samen met de MRDH bijvoorbeeld voor specifieke opdrachten en met de provincie ook. Dan hebben een aantal fracties vragen gesteld over een meest ingewikkeld, één van de meest ingewikkelde onderwerpen vind ik, dat Functioneel Leeftijds Ontslag bij de brandweer. Als iemand dat nou heel goed kan uitleggen dan denk ik, nou, die verdient echt een bos bloemen of zo. Maar het heeft echt te maken, heeft betrekking op oud-brandweermedewerkers die te maken krijgen met een AOW-gat als de uitkering die ze ontvangen wegens functioneel leeftijdsontslag eindigt bij het bereiken van 65 jaar. Het actief monitoren van die kosten vindt plaats door de Veiligheidsregio Haaglanden. Dat is lastig te monitoren dus wij kunnen, ik kan alleen maar aan u toezeggen, het verzoek zal ik wederom bij de VRH neerleggen en ons daarover goed te informeren zodat ik ook u kan informeren. Maar het is best ingewikkelde materie moet ik u eerlijk bekennen. Dan zijn er vragen gesteld vanuit Rijswijks Belang over een aantal zaken. Met dank ook overigens voor het van tevoren delen van de vragen. Over de last onder dwangsom en of wij wat voorbeelden kunnen geven van situaties waarbij we dat opleggen. Een last onder dwangsom is een sanctie om een overtreding te beëindigen en daarbij wordt een verplichting tot betaling van een geldsom opgelegd. Voorbeelden zijn bijvoorbeeld overtreding op omgevingsplan zoals illegale bouw. Dus bijvoorbeeld zonder vergunning een bouwwerk, uitbreiding gerealiseerd en er is geen mogelijkheid dit te legaliseren door middel van een omgevingsvergunning. Dan kan een dwangsom de overtreder prikkelen om het illegale bouwwerk af te breken. Een overtreding op het omgevingsplan zoals illegaal gebruik van een pand. Gedacht kan worden aan een illegale bewoning in een bedrijfspand of een bedrijf in strijd met de bestemming. Overtreding op bepalingen uit de APV of de Alcoholwet bijvoorbeeld denk aan een overtreding van de Alcoholwet zoals het schenken van alcoholische dranken zonder een Alcoholwetvergunning of het niet aanwezig zijn van een leidinggevende. Dit zijn een aantal voorbeelden, ik hoop dat het daarmee voor u duidelijk is geworden. Dan lachgas, terechte vragen vanuit meerdere fracties. Ook grote ergernis van bewoners die dat tegenkomen waar kinderen spelen of parkeerplaatsen. Ook een grote ergernis van mijzelf en onze buurtpreventie, die zetten zich ook in om dat te melden. Nou, dat is ook voor een deel door wethouder Mark Wit beantwoord. De zaak van het Rijk tegen over lachgas kende ik niet, dat benoemde de heer Loof van de VVD. Maar ik zal dat met grote interesse volgen en kijken hoe wij ons als gemeente daarbij, hoe wij ons daar kunnen positioneren. Kijk, een hogere boete opleggen, is een vraag gelegd. Dat kunnen wij zelf helaas niet omdat het een vastgestelde boete betreft vanuit het strafrecht, dus vastgelegd in artikel 10 van de Opiumwet. Het is dus geen bevoegdheid van mij als burgemeester of college. Vanuit handhaving wordt meegegeven dat gasflescilinders gratis kunnen worden ingeleverd bij Avalex en wellicht kunnen we hier de communicatie ook misschien wat verbeteren. Dan zijn er vragen gesteld over de pensioenen wethouder, dat is ook een ingewikkelde vraag. Dat het pensioen voor wethouders is geregeld in de Algemene pensioenwet politieke ambtsdragers en die berekening voor de pensioenen wethouders die zijn door een onafhankelijke actuaire opgesteld en deze heeft ook de berekeningen gemaakt voor als de gemeente overgaat naar het ABP. Heel simpel en zo duidelijk mogelijk gezegd is het rekenpercentage dat gebruikt zou worden bij het ABP blijkt ongunstig te zijn voor voormalige wethouders met een hoge leeftijd. Zij moeten bijdragen aan het sparen van jongere wethouders dus daarmee heeft het te maken. Als er meer informatie daarover is zullen we u die uiteraard geven. Dan denk ik dat ik de vragen die binnen mijn portefeuille zijn heb beantwoord. En anders hoor ik dat wel straks. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, burgemeester Sahin. Dan ga ik even het rijtje af om te kijken of er behoefte is aan een tweede termijn. PvdA, mijnheer Van der Veer, gaat uw gang.

De heer Van der Veer: Dank u wel, voorzitter. Bedankt voor de beantwoording van onze vragen. Volgens mij hebben wij geen antwoord gehad op de vragen, net zoals andere fracties, over de PMD die gesteld zijn. Onder andere de besparing en waarom daarin zat het scheiden dan wel de meeropbrengsten. Ik had nog een vervolgvraag over de energiefixers. Bereiken wij alle doelgroepen die in aanmerking komen of gewezen kunnen worden op de energiearmoede die er zijn? Volgens mij werkten ze erg veel samen met de woningbouwcorporaties in bepaalde wijken. Zijn er bepaalde wijken die we nog niet hebben gehad en waar zij de komende periode naartoe gaan om die mensen te benaderen? Dan nog een vervolgvraag op het lachgas. Volgens mij is het sinds 1 januari 2023 verboden om lachgas te maken, verkopen en of te vervoeren. Hoe zit het als ik als burger lachgasflessen die gevonden worden naar de Avalax ga brengen? Ik kan een melding maken en dan worden ze ... Maar hoe zit het vervoer? En mocht ik per ongeluk een fles gaan brengen bij Avalax moet ik ook mijn pasje laten zien, geldt dat als een bezoek aan Avalax om die patronen in te leveren? Even kijken, dat waren vooralsnog de vervolgvragen. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Van der Veer. Mijnheer Stuijzand? Nee? D66, mijnheer Dolmans, geen behoefte aan een tweede termijn? Nee? Dan ga ik verder naar GroenLinks. Mijnheer Van 't Eind.

De heer Van 't Eind: Ja, voorzitter, nog dank voor uw beantwoording. Toch nog even een vraag over de Orchard want het antwoord van de wethouder puzzelt mij toch nog een beetje. En misschien heb ik het verkeerd onthouden, ik zat nog even terug te kijken, maar volgens mij hebben wij, en daar zat een beetje mijn verontrusting en vandaar dat ik de vraag stel, ook afgesproken dat op het moment dat die projectontwikkelaar straks wel winst maakt op dat project, dat wij dan ook dat geld weer terug zouden krijgen wat wij in het project hebben gestopt. Maar misschien heb ik dat verkeerd onthouden. En mijn zorg als ik dan lees, nieuwe onderhandelingen en dan hoor ik net juridisch, dan denk ik, ja, hebben we daar dan nieuwe afspraken over gemaakt? Dus ja, dat is de achtergrond van mijn vraag.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Van 't Eind. Mijnheer Zoghbi, heeft u behoefte aan een tweede termijn? Ja, gaat uw gang.

De heer Zoghbi: Ja, dank u wel, voorzitter. Nou, allereerst bedankt voor de beantwoording van onze vragen. Ze zijn alle vier beantwoord alleen we hebben wel een aantal vervolgvragen en een vraag die is op komen spelen. De wethouder financiën geeft aan dat er een addendum komt op de begroting. Kan de wethouder nu al aangeven waar deze aanpassing precies over gaat? Dan heeft de wethouder aangegeven op onze vraag dat enkel afwijkingen in de tweede halfjaarrapportage worden benoemd en dat snappen we. Maar we hebben tijdens de Kadernota een set besparingen vastgesteld en zijn benieuwd of wat voor de zomer is vastgesteld ook daadwerkelijk is bespaard? Door de huidige opzet van de tweede halfjaarrapportage is dat niet geheel inzichtelijk maar het lijkt me toch goed dat we weten hoe de besparingen nu gerealiseerd zijn. Is het nog mogelijk om ons daarover te informeren? Dan een vraag omtrent parkeren die te binnen schiet op de beantwoording van deze vraag. Klopt het dat als ... Fijn, allereerst, dat er gesprekken zijn met de parkeereigenaren. Maar op het moment dat in het tweede halfjaar de prijzen significant worden verhoogd door de parkeergarage-eigenaren, klopt het dan dat er wellicht weer een parkeerdruk in de straat ontstaat en dat we dan eigenlijk alleen een tariefverhoging hebben ingevoerd op straatparkeren en geen goede oplossing hebben? Dat wilde ik eigenlijk weten. Dat waren mijn vragen, vervolgvragen Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Zoghbi. Nee, dank u wel. Ga ik door naar mijnheer Loof, VVD, gaat uw gang.

De heer Loof: Ja, dank u wel, voorzitter. Dank voor de beantwoording trouwens namens uit het college. De wethouder financiën gaf aan dat de meevallers van opbrengst uit belastingen die vloeien terug naar algemene reserves. Ik snap heel goed dat de wethouder financiën daar blij mee is. Maar hij zei ook dat er mogelijkheden zijn om daar toch iets mee te doen. Waar moet ik dan aan denken? Is dat het apart zetten, is dat het op een bepaalde manier terug laten vloeien? Moet ik dan echt met een voorstel komen waarvan, we gaan dit, wat in principe incidenteel geld is, nu hieraan besteden? Een korte reflectie daarop. Dank ook aan de burgemeester dat ze de rechtszaak in de gaten gaat houden. Als ze er wat achtergrondinformatie voor wil zoeken kan ze naar binnenlandsbestuur.nl en dit in de zoekbalk daarachter zetten, dan komt ze vanzelf op waar het over gaat. En goed dat het in de gaten wordt gehouden. Dan wel nog terug naar de wethouder voor het geval die rechtszaak wordt gewonnen en we dus compensatie krijgen als gemeentes voor deze kosten. Of de wethouder het dan ook met ons eens is dat dat dus betekent dat de verhoging van de afvalstoffenheffing door de verhoging van deze, nee, door de verwerking van die cilinders dan ook weer kan worden teruggedraaid wanneer we het gecompenseerd krijgen vanuit het Rijk? Daar wil ik toch wel duidelijk een ja of een nee op horen. Dan tot slot nog dat ik dus goed heb begrepen dat Stichting Hoteloverleg, dat daar nog geen specifieke maatregelen zijn genomen als ik dat ...

De voorzitter: Mijnheer Loof, u heeft een interruptie van mijnheer Zoghbi. Mijnheer Zoghbi, gaat uw gang.

De heer Loof: Ik dacht, hij moet naar het kathedraker lopen maar dat is nu niet ...

De heer Zoghbi: Nee, dat hoeft vandaag gelukkig niet. Ik had even een aanvullende vraag aan de heer Loof. Weet jij toevallig om wat voor bedrag het gaat wat eventueel terug gaat vloeien van de cilinders of is dat niet bekend?

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Zoghbi. Mijnheer Loof.

De heer Loof: Dank u wel, voorzitter. Een hele interessante vraag maar dat zou ik niet weten. Maar hoever ik het heb begrepen wat die rechtszaak betreft gaat het gewoon om de kosten voor de verwerking ervan dus dat zouden dus alle kosten zijn die we maken voor de verwerking daarvan. Maar dat is een gok van de paar persberichten die ik heb gezien dus dat weet ik niet 100 procent zeker. Maar gelukkig kan ik niet worden vastgepind op dingen die ik heb gezegd, in tegenstelling tot het college. Tot zover, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Loof. Mijnheer Knigge, gaat uw gang.

De heer Knigge: Ja, dank u wel, voorzitter. Dank aan de wethouders en de burgemeester voor de beantwoording van de vragen. Volgens mij staat er nog één vraag open en dat, naast nog een paar andere opmerkingen maar dat is de vraag over het plan in het eerste halfjaar over de vacatures. Waarvan beoogd was om daar een besparing te realiseren van 8 ton door vacatures twee maanden langer open te laten staan. En mijn vraag was, is die maatregel gemonitord en kan het college inzicht geven in het resultaat? Die heb ik nog niet gehoord. Verder had ik nog twee vragen aan de burgemeester. Ten aanzien van de pensioenen was ook mijn vraag van, is het eventueel mogelijk om over te stappen naar een andere pensioenuitvoerder die goedkoper is of is dat één standaard waar je niet onderuit komt? Dat is één vraag. En de tweede vraag gaat over de inhuur. Nou, dank voor uw uitgebreide exposé over alle maatregelen die u treft om de inhuur te beperken. Maar goed, het was natuurlijk wel zo dat je zegt van, nou, het eerste halfjaar was een besparing ingezet van 4 ton en een overschrijding van 8 ton dus als je naar het totaal kijkt dan blijft natuurlijk totaal gezien natuurlijk een overschrijding staan van 4 ton. En nog een vraag die dan erbij staat, die ben ik vergeten in de eerste termijn te stellen. Is het dan niet logisch om het ook voor de komende jaren, die

overschrijding op te nemen? Want als je dat, volgens mij in de cijfers is dat nu niet gebeurd en dan is het eigenlijk wachten op een overschrijding in de komende jaren en een verlies in de komende jaren. Dat zag ik dus niet in de cijfers, ik zag alleen voor 2024 8 ton staan verlies dus dat zou mijn vraag zijn aan u. Verder had ik ook één vraag aan de wethouder van sociaal domein, mevrouw Bentvelzen. Ja, u heeft een exposé gegeven over, nou ja, wat er allemaal gebeurt aan ontwikkelingen. Dat snap ik ook. Het leek alleen wel, zoals u het noemde leek het wel of u zegt van, ja, er zijn zoveel dynamische ontwikkelingen dat eigenlijk het actieprogramma wat u het eerste half jaar heeft bekendgemaakt, waar u ook een presentatie over gegeven heeft en dergelijke, dat dat niet meer actueel is met alle bezuinigingen die er zijn. Zo leek het een beetje, zo kwam het op mij over. Dan is de vraag van, nou ja, er is nu een besparing of een overschrijding van 6 ton die niet gehaald is. Ja, wat gaat u dan extra doen om dit wel te halen? En dan als het kan wel graag iets concreter antwoord dan, we gaan het wel zien en er zijn dynamische ontwikkelingen. Oké, dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Knigge. Mevrouw Kames.

Mevrouw Kames: Dank u wel, voorzitter. Bedankt aan de wethouders en de burgemeester voor de beantwoording, al zou ik soms liever een ander antwoord horen. Maar één vraag is sowieso niet beantwoord, dat was mijn vraag nummer 15. Dat ging over die arbeidsvoorwaarden, door de groei van de organisatie dient het vitaliteitsbudget van maximaal 125 per medewerker ook te worden bijgeraamd met 25.000 euro. Heb je hem wel beantwoord? O, sorry. Ik wou net zeggen, ik heb hem dacht ik niet gehoord. Tevens ben ik ook blij met het antwoord van de burgemeester wat betreft ook dat lachgasprobleem wat we hebben. En misschien inderdaad wat meer communicatie naar buiten dat het natuurlijk ook heel veel geld kost, dat mensen zich daar ook bewust van worden. En daar moeten we allemaal aan meebetalen als we ze niet op heterdaad betrappen. En ja, de rest volgens mij het meeste, ik heb vlug geschreven, ik heb het nog niet met mijn collega's erover gehad. Ik hoop dat ik de rest wel beantwoord heb gekregen. Dank je wel.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Kames. Nou, dan gaan we weer terug naar het college voor hun tweede termijn. Begin ik met wethouder Van Damme, gaat uw gang.

De heer Van Damme: Ja, dank u wel, voorzitter. En dank voor de vragen van de raad in tweede termijn. Ja, ik wil toch even beginnen met mijnheer Van der Veer. Kijk, over drugs. Ja, ik word al getriggerd als het over drugs gaat, de lachgaspatronen zijn drugs. Als u drugs tegenkomt, en ik weet dat u fervent prikker bent, wij doen dat ook regelmatig samen, maar laat het echt liggen, het is echt gevaarlijk spul. Dus zorg dat je iemand belt, de politie of er is soms een gecertificeerde vervoerder daarvoor. Dat geldt overigens ook voor vuurwerkrestanten, dat is ook echt iets wat je door een ADR-vervoerder moet laten doen. Blijf eraf, dat is mijn advies. Maar goed ... O.

De voorzitter: Mijnheer Van der Veer, gaat uw gang.

De heer Van der Veer: Dank u wel, voorzitter. Maar we krijgen steeds te horen in de beantwoording zojuist, mensen kunnen het gratis inleveren bij Avalex, de lachgasflessen. En u zegt, laat het alsjeblieft liggen en meld het.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Van der Veer. Mijnheer Van Damme, gaat uw gang.

De heer Van Damme: Dat is een advies om het te laten liggen. U mag het gewoon wel brengen natuurlijk maar ik zou ook wel voorzichtig zijn bijvoorbeeld met het adviseren van, kom uw afval van de pillenfabriek maar eventjes brengen bij Avalex want daar zitten ze niet, daar zullen ze ook niet blij mee zijn. Dus het is een advies, mijnheer Van der Veer. Maar een lachgaspatroon, u kunt het oprapen en naar de Avalex brengen. Maar ik denk dat mijn collega Wit er nog wel iets meer over gaat

zeggen. Dan toch even over dat addendum, mijnheer Zoghbi vroeg erover. Het gaat in ieder geval over het verloop van de reserves op bladzijde 188 wat wijziging betreft en het overzicht van de taakvelden waar een paar regels zijn weggevallen. Dat is ook in de tafeltjesavond ook aan bod gekomen dus daar krijgt u gewoon netjes de informatie over. De heer Loof over de ideeën. Ja, het is altijd ingewikkeld. Kijk, die afvalstoffenheffing, die stel je op een gegeven moment vast en die kan je daarna niet meer met terugwerkende kracht zeggen van, weet je wat, ik doe wel minder. Ja, ik kan er een beetje in meedenken. Ik zie wel eens gemeenten die maken daar een soort egalisereserve voor waar ze dan meevallers daarin storten of ook tegenvallers daaruit opvangen. Maar dan nog blijf je vaak met de structurele kosten zitten dus dat onderscheid structureel, incidenteel is wel heel belangrijk. Je kan incidenteel natuurlijk zeggen van, nou, die 3 ton die gebruiken we, ja, weet ik het wanneer om die afvalstoffenheffing te dempen maar dat had incidenteel en het jaar daarop komen de kosten gewoon weer terug. U weet, u heeft vorig jaar ook een amendement ingediend voor een incidentele dekking van de verlaging van de afvalstoffenheffing. Nou, dat hebben we nu wel structureel verwerkt dan. Maar goed, niet via een egalisereserve maar dat zijn dan je mogelijkheden waar u aan zou kunnen denken. Maar met terugwerkende kracht een tarief terugdraaien, dat kan niet want die stelt u gewoon vast in de raad van de begrotingsraad. Dan toch even, nou ja, dan ook de vraag of die bezuiniging van die 8 ton op vacatureruimte. U stelt de vraag aan mij, het is misschien ook een vraag van de burgemeester. Ik kan hem best beantwoorden. Ja, we monitoren het en ja, we halen het en ja, bij het jaarverslag zullen we daar een overzicht van verstrekken. Dat was het voor mij wat mij betreft, mevrouw de voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, wethouder Van Damme. Ik zie een interruptie van mijnheer Loof, gaat uw gang.

De heer Loof: Ja, voorzitter, ik had nog de vraag gesteld over dat Stichting Hoteloverleg om heel even iets duidelijker te krijgen dat er dus geen maatregelen waren genomen of waren die nou wel genomen? Dat was mij in de eerste termijn niet heel duidelijk geworden.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Loof. Wethouder Van Damme, gaat uw gang.

De heer Van Damme: Nou, de stichting is opgericht, er zijn oprichterskosten geweest, er zijn wat kosten gemaakt. Activiteiten hebben ze nog niet heel erg veel ontplooid, dat is natuurlijk ook aan de stichting om daar wat mee te doen. Maar ik heb aangeboden aan de stichting, ik heb voor de zomer met ze gesproken om daar persoonlijk wat meer aandacht ook aan te geven zodat de stichting ook op die manier op weg wordt geholpen om het goede doel voor Rijswijk.

De voorzitter: Dank u wel, wethouder Van Damme. Ik zie een interruptie van mijnheer Zoghbi. Mijnheer Zoghbi, gaat uw gang?

De heer Zoghbi: Yes, dank je wel. Ja, ik mis ook nog de beantwoording omtrent de besparingen die niet inzichtelijk zijn in de tweede halfjaarrapportage omdat het geen afwijkingen zijn. Maar is het nog mogelijk om ons wel daarover te informeren?

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Zoghbi. Wethouder Van Damme, gaat uw gang.

De heer Van Damme: Ja, dat was nog een vraag uit eerste termijn dacht ik toch? Ja, precies. Nou ja, goed. Kijk, dat bedrag van 267 bestaat bijvoorbeeld uit het ophogen van die Hoornbrug, vrijval krediet, de voetgangersbrug Rijswijk Buiten 45.000 euro werkbudget energie. Dat staat ook in de Kadernota genoemd als het goed is van 100.000 euro werkbudget energie. Dan hebben we nog het isolatieprogramma, het verspreiden van die gelden en het actieplan armoedebestrijding waar 95.000 op staat en die is verwerkt in de tweede halfjaarrapportage. Dat zijn de posten waar het uit bestaat

al die bedragen. Maar als u wilt kunt, kan ik het ook nog naar u toesturen. Want het is in ieder geval inzichtelijk maar daar bestaan de posten uit.

De voorzitter: Dank u wel, wethouder Van Damme. Wethouder Van Malsen, heeft u nog vragen te beantwoorden? Nee? Dan ga ik door naar wethouder Wit. Gaat uw gang.

De heer Wit: Ja, dank u wel, voorzitter. Ik dacht toch echt dat ik de vraag over PMD beantwoord had maar PvdA had inderdaad nog een nuancevraag die gaat over de scheidingsresultaten. We hebben inderdaad incidenteel wel goede scheidingsresultaten, dat was aangezien er steeds meer huishoudens ook overgingen op bronscheiding. Uiteindelijk was dat natuurlijk, is dat nog steeds wel een hele goede manier om tot hoge scheidingspercentages te komen. Wij verwachten dat het scheidingspercentage voor dit jaar ongeveer op 43 procent zal terechtkomen. De vraag over de energiefixers. Ja, we gaan die echt zo breed mogelijk inzetten dus we gaan alle wijken langs waar gezinnen met een laag inkomen wonen en waar slechte energielabels zijn. We hebben geen inkomensgegevens op adresniveau dus we kunnen alleen maar generiek wijken benaderen. Dat mogen we namelijk ook niet, die gegevens die mogen we ook niet hebben, zou ook niet best zijn. Dus ik heb nu niet echt een overzicht van waar we exact de komende tijd naartoe gaan. Maar de bedoeling is met die verlengde ook inzet van nog twee jaar dat alle wijken aan de beurt komen, dat we ook echt overal langskomen. Daarnaast is het natuurlijk voor mensen wel mogelijk om zich ook zelf aan te melden. Daar hebben we ook over gecommuniceerd. Als men een bezoek van energiefixers aan de deur wil hebben dan kan dat gewoon gepland worden. Waar mijn collega Van Damme net advies over gaf sta ik 100 procent achter om als men drugs aantreft in de openbare ruimte en als het grote hoeveelheden lachgascilinders zijn, om die inderdaad te laten liggen en daarvoor het bevoegd gezag te bellen. Of dat nou handhaving is of de politie of via, dat maakt me niet zoveel uit. Maar op die manier zeker doen. Op het moment dat je één container aantreft, één zo'n kleine cilinder aantreft of, nou ja, een kleine hoeveelheid, dan is het op zich ongevaarlijk om die mee te nemen. En dan mogen die ook gewoon door een particulier naar de afvalstraat gebracht worden en daar zullen ze daar ook niet op aangekeken worden. Er gaat ook niet een tik af zo maar even van het pasje dat straks blijkt dat aan het eind van het jaar u toch meer dan twaalf keer heeft dat je per keer moet gaan betalen. Dus dat is in ieder geval geborgd. We gaan daar ook een campagne over starten met de boodschap om als je die containers aantreft in kleine getallen, om ze dan daadwerkelijk naar de milieustraat te brengen. Maar nogmaals, treft u nou heel veel aan, en dat is echt het advies wat ik ondersteun, of andere drugsmiddelen of productiemiddelen, nee, blijf eraf en bel het bevoegd gezag. Even kijken hoor, dan had ik nog een vraag gehad ... Nee, volgens mij heb ik daarmee alle vragen beantwoord want dat was het lachgasverhaal. Dat was het voor mijn tweede termijn. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, wethouder Wit. Wethouder Van de Waart, gaat uw gang.

Mevrouw Van de Waart: Dank u wel, voorzitter. Om te beginnen met de vraag van GroenLinks. Ik denk dat het handig is om te beginnen met te zeggen dat het woord onderhandelingen misschien gewoon niet handig gekozen is, zowel niet in de tekst als in de beantwoording van mijn eerste termijn. Het gaat eigenlijk vooral zeg maar over gesprekken met de ontwikkelaars over afspraken die gemaakt moet worden over hoe we dit uitvoeren. Zowel het moment van betaling maar ook inderdaad dat het niet de bedoeling is dat ze winst maken. Daar zijn ook afspraken over gemaakt en die zijn opgenomen in de subsidievoorwaarden. En omdat we dus pas echt aan het eind uitbetalen en we daar natuurlijk allerlei vragen hebben gesteld over aangeleverde stukken en dat we dan ook het subsidiebesluit echt vaststellen, dan kunnen we daarop sturen.

De voorzitter: Wethouder Van de Waart, u heeft een interruptie van mijnheer Van 't Eind. Mijnheer Van 't Eind, gaat uw gang.

De heer Van 't Eind: De wethouder mocht haar zin nog wel afmaken hoor, ik dacht helemaal goed. Daar zit ook in verwerkt wat het amendement die we met zijn allen hebben aangenomen, dat er ook een maatschappelijke voorziening wordt gecreëerd zeg maar als een soort van return on investment.

Mevrouw Van de Waart: Ja, hier breekt mij heel even de nieuwigheid op. Dus misschien krijg ik zo nog het antwoord als ik bezig ben en anders stuur ik die u na. Ja? Dan was er nog een vraag voor mij van Wij. Rijswijk over de afspraken met de exploitanten. Nou, om te beginnen zijn wij vooral heel blij dat we afspraken hebben gemaakt over die eerste zes maanden. Het is wat betreft ons onderdeel van een veel breder pakket rond parkeermaatregelen om te zorgen dat de juiste mensen op de juiste plek parkeren en ook voor de doorstroom. Wat we natuurlijk hopen is dat meer mensen in de parkeergarages gaan parkeren en het dus ook voor de exploitanten interessant is om de tarieven zo te houden. Ik heb geen glazen bol, u ook niet, maar dat is wel eigenlijk de inzet van het beleid waar we op doorgaan. Dat geldt dus voor de parkeergarages maar ook voor de middenberm dus daarmee, nou ja, hoop ik antwoord op uw vraag te geven. Even checken hoor. Ja, dat was uw vraag. Ik heb nog geen antwoord op de vraag van GroenLinks, voorzitter, dus ik hou die even verschuldigd.

De voorzitter: Dank u wel, wethouder Van de Waart. Gaan we door naar wethouder Bentvelzen, gaat uw gang.

Mevrouw Bentvelzen: Ja, voorzitter, ik had niet echt meer heel expliciet een vraag maar ik had toch, mijnheer Knigge die is nooit zo snel door mij overtuigd. Nu zit ik hier ook niet om u te overtuigen, ik ben geen autoverkoper maar u moet van mij aannemen dat we echt het maximale doen. En ja, de jeugdzorg is grillig en ja, de jeugdzorg is tegenvallend. Die woorden moet ik dan toch maar gebruiken ondanks dat ze heel erg negatief zijn en negatief geladen zijn maar dat is wel wat het is. Dat doet niks af tegen de inzet die wij plegen op het Uitvoeringsprogramma om kostenbesparende maatregelen te treffen. En het doet ook niks af tegen strategische keuzes die wij maken met elkaar, ook met u strakjes in een, nou, wat nabije maar toch verdere toekomst als het gaat om de inkoop 2027 en verder. We doen echt heel veel, mijnheer Knigge, maar ik heb niet op alles invloed. Ik heb geen invloed, zoals al eerder gezegd, op de groei van Rijswijk. Althans, of jullie moeten zeggen als hoogste orgaan, kap maar met bouwen. Dan komt hier geen Rijswijker meer nieuw binnen dus dan hebben we ook geen ... Of we moeten zeggen, er mogen geen kinderen meer geboren worden maar ik zou daar niet aangaan. Dat is toch wel een hele rare regel als we dat zouden stellen alleen in Rijswijk. Daarnaast komt er een rapportage uw kant op in het nieuwe jaar. Dat is volgens mij ook meegenomen maar die beantwoording heeft u nog niet gehad dus dat kunt u niet weten. Maar dat staat wel in de beantwoording van de begrotingsvragen die uw raad heeft gesteld. Ik weet niet meer bij welke partij maar het zou zomaar kunnen dat dat door het CDA is gevraagd. Daar komt een rapportage uw kant op, de staat van de Rijswijkse jeugd, en daarin willen we u ook wat uitgebreider informeren. Dat is een rapportage waarin we een breder beeld schetsen van de situatie van onze jeugd in Rijswijk en ook financiële ontwikkelingen worden daarin meegenomen. Ik zou u daarvan in het eerste kwartaal 2025 een eerste rapportage aan u presenteren aan uw raad. Ik hoop dat ik u daarmee voor nu even gerust heb gesteld.

De voorzitter: Dank u wel, wethouder Bentvelzen. Mijnheer Knigge.

De heer Knigge: Ja, voorzitter, dank u wel. Ja, ik kreeg even de indruk naar aanleiding van wat u vertelde. Dat u zegt van, er zijn wel dynamische ontwikkelingen op verschillende vlakken en u bent afhankelijk van het Rijk. Dat u zegt van, nou, het actieprogramma wat u heeft met ook de doelstelling

op het terrein van besparingen, dat u daar afstand van neemt. Maar dat als ik u nu zo beluister dan blijft dat dus toch staan?

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Knigge. Mevrouw Bentvelzen.

Mevrouw Bentvelzen: Voorzitter, dank. Ik neem helemaal nergens geen afstand van. Ik heb alleen op drie verschillende tafels ben ik aan het schakelen dus ik heb het Rijk nodig, ik heb een regio met een H9 waarmee we bezig zijn voor de jeugd en we hebben ook onze lokale agenda. Daarom noem ik die drie ook altijd in één keer, in één zin. Ik heb het minste grip op de gecertificeerde instellingen en de doorverwijzingen vanuit dat soort instellingen en huisartsen, et cetera. Daar proberen we meer grip op te krijgen en alles wat we lokaal doen, dat doen we door middel van de t-medewerker, de toegangsmedewerker. Nou, goed, je kan het zo gek niet bedenken maar we kunnen daar ook op een later moment over doorpraten want ik denk dat dat iets te ver rijkt voor de huidige bespreking rondom de halfjaarrapportage.

De voorzitter: Oké. Dank u wel, wethouder Bentvelzen. Burgemeester Sahin, gaat uw gang.

Mevrouw Sahin: Dank u wel, voorzitter. Ik wil beginnen met de vraag van Rijswijks Belang, mevrouw Kamers te beantwoorden over het vitaliteitsbudget. Een medewerker kan tot maximaal 125 euro per jaar een vergoeding ontvangen voor activiteiten en of middelen die direct bijdragen aan de gezondheid en vitaliteit van de betreffende medewerker. Hierbij kan gedacht worden aan bijvoorbeeld activiteiten als fitness, dieetadvisering, stoppen met roken, sporten in het algemeen. Daarnaast kunnen ook deze middelen voor activiteiten vergoed worden bijvoorbeeld voor hardloopschoenen. Dus dat was het antwoord op uw vraag. Dan was er nog een vraag van mijnheer Knigge van het CDA over wel of niet een andere pensioenuitvoerder te mogen kiezen. En dat blijkt helaas, of helaas, het blijkt niet mogelijk te zijn. Is onderdeel van een wijziging in de pensioenwetgeving. Dan die vacaturekortingen, die heeft de wethouder financiën al beantwoord en die is al in werking. Dat merken wij in praktijk dat als er een vacature ontstaat, dat er inderdaad echt twee maanden wordt gewacht voordat iemand anders wordt geworven. En het lijkt, we zullen u uiteraard daarover verder informeren. En u had een vraag over ...

De voorzitter: Burgemeester Sahin, u heeft een interruptie van mijnheer Knigge. Gaat uw gang.

De heer Knigge: Ja, mijn vraag ging over inhuur. De inhuur die stond voor één jaar geboekt en of die niet voor extra jaren ingeboekt moet worden?

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Knigge. Burgemeester Sahin.

Mevrouw Sahin: Ja, een belangrijke vraag en ik snap dat u die vraag stelt nadat er inderdaad zo'n hoog bedrag is ingeboekt. Een uitgangspunt is toch dat wij, dat er inhuur moet plaatsvinden binnen de programmabegroting, projectbegroting of de investeringen. Dus het uitgangspunt is om dat wel daarbinnen te houden en dat legt ons ook een extra verplichting om dat goed te kunnen doen. En mochten we het toch niet halen of toch extra inzet nodig hebben, dan zullen we u daarover informeren. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Oké, dank u wel, burgemeester Sahin. Mevrouw Van de Waart, wilt u nog iets ... Ja, gaat uw gang.

Mevrouw Van de Waart: Ja, misschien heel even terugkomend op de vraag. Ik heb niet helemaal het antwoord. Ik weet in ieder geval wel inmiddels dat er met de partij gesproken wordt over maatschappelijke voorzieningen. Nou, wat er in de realiteit gebeurt is misschien altijd het

belangrijkste. Maar ik krijg wat diffuse informatie over hoe nu precies in de afspraken staan. Dus daar ga ik wel even bij u op terugkomen als u dat wil schriftelijk. Ja?

De voorzitter: Oké. Dank u wel, wethouder Van de Waart. Dan sluiten we nu de termijn af van het agendapunt 5, raadsvoorstel tweede halfjaarrapportage. Ik ga ervan uit dat het als bespreekstuk naar de raad gaat of als hamerstuk? Hamerstuk? Hamerstuk? Oké. Nou, helemaal goed. Mooi. Ja, gaat uw gang, mevrouw Niesen.

Mevrouw Niesen: Dank u wel, voorzitter. Wat betreft Rijswijks Belang is het nog zeker geen hamerstuk. Ik wil er graag nog een bespreekstuk van maken. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Niesen. Mag ik vragen om welke reden u het als bespreekstuk wilt laten doorgaan?

Mevrouw Niesen: Omdat we als fractie gewoon nog een nabespreking hierover willen hebben en de zaken duidelijk willen hebben. En we hebben een beantwoording op schrift gekregen van mevrouw Bentvelzen, dat willen we nog even doornemen. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Niesen. Mijnheer Van 't Eind.

De heer Van 't Eind: Ja, voorzitter, ik raak hier een beetje van in de war. Volgens mij is het toch gewoon onderdeel van het debat voor de begroting? En daar is dit stuk hoort daar toch ook bij en dat bespreken we toch in één keer in de bijdrage, zowel eerste als tweede termijn en daar kunnen dan moties of amendementen op ingediend worden. Dus ik begrijp deze vraag eerlijk gezegd niet zo heel erg goed. En ja, dit.

De voorzitter: Ja, dank u wel, mijnheer Van 't Eind. Dat komt omdat het op mijn lijstje stond dus ik lees gewoon op wat er op mijn lijstje staat. Dank u wel. Nou, dan gaat het als bespreekstuk door naar de raad. Mevrouw Niesen.

Mevrouw Niesen: Ik vergat ook even te melden dat we ook met amendementen bezig zijn.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Niesen. Dan als bespreekstuk.

6. Raadsvoorstel Verordening voor gemeentelijke belastingen en heffingen voor het jaar 2025 (RV 24-057)

De voorzitter: Dan gaan we door naar het volgende agendapunt, agendapunt 6. Raadsvoorstel Verordening voor gemeentelijke belastingen en heffingen voor het jaar 2025. Dan begin ik nu aan deze kant bij Rijswijks Belang, wie mag ik het woord geven? Mevrouw Kames, gaat uw gang.

Mevrouw Kames: Ja, wij zijn bezig met amendementen en we zijn nog dingen aan het doorberekenen dus wij komen hierop terug, op de diverse.

De voorzitter: Ja, op agendapunt 6

Mevrouw Kames: Ja, verordeningen, ja, verordeningen, daar komen we op terug.

De voorzitter: Ja, ja. Oké, dank u wel. Mevrouw Harmsen, ChristenUnie. Nee? Dan ga ik door. Dan ga ik door naar mijnheer Knigge van het CDA. Gaat uw gang.

De heer Knigge: Ja, dank u wel, voorzitter. Ja, in eerste instantie een vraag over de OZB. Dat is ook een vraag die we opgenomen hebben in de schriftelijke vragen maar die we toch hier even willen

herhalen. Ja, dat is het bekende punt dat de OZB-tarieven natuurlijk extra verhoogd worden van 8 procent plus 2,8 procent door het verschil tussen het gehanteerde en de werkelijke inflatie. Nou, wat dus opvalt als we kijken naar de motivatie is dat met name het jaar 2022 gewoon afwijkt. Dan heb je een inflatie van 10 procent en de gehanteerde inflatie is een stuk lager. Dat is volgens mij, ja, als je kunt zeggen de boosdoener. Terwijl 2022 wel een heel lastig jaar was want toen was het een jaar met hele hoge inflatie, dure boodschappen, dure brandstof voor iedereen. Met andere woorden, heel veel mensen hebben toen al hoge rekeningen betaald, hebben het financieel lastig gehad en nu komt daar deze OZB-correctie overheen. Is dat een overweging geweest voor het college om deze inflatiecorrectie misschien achterwege te laten? Dat is een vraag aan het college. Tweede is technische vraag is dat u meldt dat OZB voor woningen het tarief stijgt van 0,0717 naar 0,077. Als ik dat zo bereken dan is dat een effectieve stijging van 7,4 procent terwijl u aangeeft in de stukken dat het dus 2,8 plus 8 procent is. Vanwaar dit verschil? Kunt u dat toelichten? De derde vraag is dat voor niet-woningen stijgt dan als je dan deze effectieve berekeningen maakt met 14,1 procent en waarom kiest het college voor een afwijkende verhoging voor niet-woningen ten opzichte van woningen? Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Knigge. Mijnheer Loof. Nee? En ja, mijnheer Braam, gaat uw gang.

De heer Braam: Dank u wel, voorzitter. Een paar dingetjes die vrijwel ieder jaar weer even terugkomen. Allereerste de was-wordt-tabel, die ontbreekt wederom. Dat is altijd wel handig om alles gewoon in één oogopslag te kunnen vergelijken. Want nu moet ik elke keer bij iedere verordening kijken naar de oude verordening om te kijken wat de prijzen zijn en wat ze worden. En zeker ook gelet op het parkeerverhaal heb ik het idee dat een hele alinea ontbreekt in de stukken. Want er is sprake van een forse stijging van zo'n, als ik het snel even heb uitgerekend, zo'n 27 procent, inclusief de 2,8 procent dus 25 procent extra erbovenop. Maar dat vind je feitelijk in dit verhaal niet terug. Dus vandaar ook, die was-wordt-tabel is best wel belangrijk. In ieder geval vanuit Beter voor Rijswijk willen we toch aandragen dat we best behoorlijk geschrokken zijn van deze stijging. Uiteraard ook de stijging die betaald wordt door mensen die even langs bezoek willen in het Rijswijkse en dus straks meer dan drie euro aan deze kant, aan de andere kant van De bult gaan betalen. En aan deze kant tweeënhalf euro, dat is ook een gigantijging waar je over praat voor Rijswijkse begrippen. Dus daar hebben we, zijn we goed van geschrokken want het geeft zeker wat dit soort dingen betreft ons toch een beetje het gevoel dat de auto nu echt een melkkoe gaat worden. Dat is wat ik toch even aan het college wil meegeven. Maar graag die was-wordt-tabel. Verder zal ik het als het om de andere punten gaat het daar voorlopig even bij laten. En ongetwijfeld komt de heer Kruger met de behandeling van de begroting op enkele onderdelen nog terug.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Braam, Wij. Rijswijk. Mijnheer Zoghbi, gaat uw gang.

De heer Zoghbi: Dank u wel, voorzitter. Wij hebben bij de Kadernota al aangegeven dat wij de lastenverhoging naar de inwoners disproportioneel vinden. Wat heeft het college van de Kadernota tot nu toe gedaan om de voorgestelde lastenverhoging zo klein mogelijk te houden? Kan de wethouder hier een aantal voorbeelden van geven? Daarna hadden we wat vragen over de afvalstoffenheffing specifiek. Hoe wordt de kwijschelding, misschien dat we het niet goed gelezen hebben maar dus even een toelichting, hoe wordt de kwijschelding van de afvalstoffenheffing nu precies gedekt? Vanuit de heffing zelf of wordt deze gedekt vanuit het potje armoedebestrijding? Dan een vraag over de OZB. Vorig jaar hebben we een soortgelijk zelfde vraag gesteld. Ons is toen beloofd een overzicht te krijgen van hoeveel bezwaren er waren en om wat voor bedrag het ging. Nu een jaar later missen we deze informatie weer over 2023. We willen wel graag weten wat de

inschatting is van de wethouder omtrent de bezwaren, aangezien de OZB ook weer significant wordt verhoogd. Nou, dat zijn voor nu de vragen. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Zoghbi. GroenLinks, mijnheer Van 't Eind. Gaat uw gang.

De heer Van 't Eind: Voorzitter, op dit moment geen vragen.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Van 't Eind. D66, nee? PvdA, mijnheer Stuijzand, gaat uw gang.

De heer Stuijzand: Ja, voorzitter, dank je wel. Er zijn een aantal zaken die onze fractie graag verduidelijkt ziet worden, vooral met betrekking tot de impact van de geplande aanpassingen voor 2025. Voor de OZB zien we de ...

De voorzitter: Mijnheer Stuijzand, wilt u iets dichterbij de microfoon? Dank u wel.

De heer Stuijzand: Veraf, dichtbij. We zien de tarieven stijgen in 2025, is ook al genoemd door andere partijen. En wij vragen ons ook af of er rekening wordt gehouden met de mogelijke bezwaren die de opbrengst kunnen verlagen? Voor de riool- en waterzorgheffing, de rioolheffing stijgt maar we willen graag meer inzicht in de verwachting voor de lange termijn. Zijn er investeringen of verbeteringen gepland die de toekomstige kosten kunnen stabiliseren zodat we onverwachte verhogingen kunnen vermijden? Voor de legesverordening, de verhoging van de leges wil onze fractie vragen hoe het college ervoor zorgt dat de leges kostendekkend blijven zonder dat het leidt tot overmatige financiële druk op inwoners? En hoe wordt de balans bewaakt tussen de kostendekking en betaalbaarheid? En tot slot de verhoging van de toeristenbelasting per overnachting. Is er een inschatting gemaakt van de impact op het toerisme en hoe wordt de opbrengst van deze belasting ingezet om de toeristische infrastructuur te verbeteren of andere gemeentelijke diensten te versterken? En voorzitter, dat was het voor de eerste termijn.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Stuijzand. Mijnheer Dolmans, ik heb u net overgeslagen, is dat in orde? Oké, helemaal goed. Dan gaan we door naar beantwoording van het college in de eerste termijn. Begin ik met wethouder Van Damme, gaat uw gang.

De heer Van Damme: Ja, voorzitter, dank u wel. En ook dank aan de raad voor de gestelde vragen die dan soms elk jaar terugkomen. Excuus, de heer Braam, we zullen de was-wordt-tabel naar u toezenden, naar de hele raad. Ik had vorig jaar ook nog, ik herinner me dat nog wel dat debat, toen begon mijnheer Dolmans van D66 over de telefooncellen die nog in de precarioverordening zat. Nou, die hebben we nu helemaal geactualiseerd. Wilde ik toch even gezegd hebben. En ja, telefooncellen in het huidige tijdsgewricht, ja, dat is toch best gek. Maar mocht er ooit weer een marktpartij zijn die daar brood in ziet en u vindt dat met zijn allen oké hier in de raad, dan kunnen we die bepaling weer terugzetten. Maar in voorkomende gevallen kan artikel 2 van die precariobelasting ook voorzien in dat soort, in de heffing daarvan. Ja, de tarief. Kijk, die OZB, de extra stijging, ja, dit is geen extra stijging. We zullen dat dus ook schriftelijk beantwoorden. U benadrukt dat nog een keer. Kijk, ik denk dat wij juist in 2022 de keuze hebben gemaakt om niet extra te verhogen om die mensen ook, om onze inwoners ook echt door de energiecrisis heen te loodsen. Dat hebben we niet alleen gedaan via de belastingen maar ook op andere manieren. Ik denk dat we daar echt ons beste beentje hebben voortgezet. Ja, we bevinden ons inmiddels in andere tijden waarin de financiële druk gewoon ontzettend hoog is. U weet natuurlijk dat de algemene uitkering van het gemeentefonds behoorlijk wordt gekort dus dat betekent dat we de misgelopen inflatie hiermee gaan corrigeren. Dus dat is nu even het antwoord. En ja, het tarief per woning, dat percentage. Kijk, uiteindelijk gaat het om de opbrengst wat je binnenhaalt met de OZB. Dus de opbrengst die neemt toe met een x percentage en dat verdeel je over het aantal woningen wat er is en het aantal niet-woningen. Dan heb je een

eigenaars OZB voor woningen en een eigenaars OZB voor niet-woningen. Dus per saldo kan dat per individueel geval ontzettend verschillen hoeveel je verhoging is maar misschien ook wel verlaging want dat is ook afhankelijk van je WOZ-waarde. Dus de percentages die er staan, die vorig jaar overigens niet klopte, wat de heer Zoghbi toen ook meldde, die kloppen nu wel qua verhogingen. De heer Zoghbi, ja, ik was niet in de veronderstelling dat wij elk jaar gingen rapporteren over het aantal bezwaren bij het vaststellen van de belastingverordeningen want dat doen we volgens mij in het jaarverslag. Maar mijn verwachting is dat ze weer gaan toenemen het aantal bezwaren omdat er een uitspraak van De Hoge Raad is geweest die de maatregel die landelijk werd genomen om de WOZ-bureautjes in te dammen teniet is gedaan door een uitspraak. Dus het kan best zo zijn dat daar weer meer bezwaren gaan komen. En het staat, is ook ieders goed recht natuurlijk om bezwaar te maken dus ook helemaal geen probleem. Wat hebben we gedaan om de lasten van die afvalstoffenheffing zo laag mogelijk te houden? Nou, we zijn in opdracht van uw raad op zoek gegaan naar, hoe kunnen we dat amendement wat vorig jaar is ingediend door de VVD onder anderen, BvR, hoe kunnen we dat structureel dekken? Daar hebben we dingen voor gevonden dus op die manier hebben we ook gewerkt aan de lagere lasten voor de inwoners. De kwijtscheldingen, heeft een vraag schriftelijk gesteld, die worden gewoon gedekt uit de algemene middelen. Dus niet, dus die worden niet meer ondergebracht in de afvalstoffenheffing en ook niet ten laste van een armoedebudget of zo dus het is echt algemene middelen. De kostendekkendheid van de leges, ja, daar doen we elk jaar onderzoek naar, mijnheer Stuijzand. Want het is allemaal belangrijk dat we niet boven de 100 procent kostendekkendheid uitkomen met de legesverordening want anders is onze legesverordening, ja, geldt die eigenlijk niet. Dus we moeten altijd zorgen, dat goed berekenen, goed onderbouwen hoe we dat berekenen. De kostendekkendheid, ja, het is wel afhankelijk van welk titel uit het legesboekje daarnaar kijkt. Titel twee gaat over omgevingsvergunningen, we bouwen nogal veel, er worden veel omgevingsvergunningen gevraagd. Dus dat percentage van kostendekkendheid fluctueert nogal. Maar daar zit een heel onderzoek onder, desgewenst kunt u dat inzien, lezen. Ja, moet wel even wat tijd reserveren daarvoor dan. De toeristenbelasting, wat voor effect heeft dat op toerisme? Nou, toeristenbelasting, als je kijkt naar Delft en Den Haag dan zitten wij echt ver onder het tarief per nacht dus ik verwacht niet dat het een grote impact heeft op toerisme. Overigens, ja, goed, het is misschien een persoonlijke inschatting maar de meeste mensen, ja, zullen toch Delft en Den Haag gaan bezoeken. En misschien dat ze dan een hotel hier in Rijswijk tegenkomen maar het toerisme van Rijswijk is denk ik niet op zichzelf staand, dat is in een bredere context zou ik dat toch willen beschouwen. Dat zijn eigenlijk volgens mij de antwoorden op de vragen. Wat we voor inwoners hebben gedaan, toch wil ik dat toch nog wel even benadrukken. Elk jaar in de begroting wordt duidelijk hoe hoog de gemiddelde woonlasten zijn, het COELO presenteert dat. Ja, en daaruit blijkt dan toch dat we al twee jaar op rij gemiddeld onder het Haagse gemiddelde zitten qua woonlasten. Dus en dat zijn gewoon wel de feiten die ik graag nog een keer hier herhaal. Nou, dat is eigenlijk, ja, wat ik in de eerste termijn van mijn kant heb te melden. De rioolheffingsvraag, die zal, of daar voldoende wordt geïnvesteerd, dat zal mijn collega Wit beantwoorden. Voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, wethouder Van Damme. Wethouder Wit, gaat uw gang.

De heer Wit: Ja, dank u wel. De rioolheffing, de kosten die daarmee, de vraag van de Partij van de Arbeid ging inderdaad, verwachten we geen onverwacht stijgingen in één keer? Nou, in principe niet want we hebben een investeringsplan en een onderhoudsplan wat we vastgesteld hebben, wat de raad heeft vastgesteld, het gemeentelijk rioleringsplan. Dat loopt volgend jaar af. We komen ook met een nieuw gemeentelijk rioleringsplan. Dat hoeven we trouwens niet te doen, dat is onderdeel van de Omgevingswet. Maar wij willen het wel graag doen want daar leggen we graag dingen in vast. Het zal een andere naam hebben maar goed, we willen het wel op dezelfde manier bestendigen. Maar dat is in principe staat daar gewoon keurig in hoe wij de komende jaren het onderhoud en beheer en

ook de vernieuwing van riolen gaan oppakken. Dus onverwachte enorme stijgingen op dat deel van de rioolheffing zal ik, verwacht ik eerlijk gezegd niet. U kunt ook lezen in bijvoorbeeld de begroting die u gehad heeft dat we in Cromvliet relinen gaan toepassen in de riolen. En dat is ook onderdeel van het investeringsplan die vanuit de GRP komt. Dus ja, wij zijn daar goed op aan het sturen en ik verwacht dus eigenlijk dat dat bestendig op deze wijze doorgaat. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, wethouder Wit. Dan loop ik even het rijtje langs. Mevrouw Harmsen, mevrouw Kames. Mijnheer Knigge, ja, gaat uw gang.

De heer Knigge: Ja. Ik had nog één vraag over het antwoord van mijnheer Van Damme. Over als ik hem goed begreep had u het over verschillen in individueel doen dat u zegt van, het kan individueel verschillen qua tarieven. Maar het is toch zo dat voor woningen, dat gaat voor iedereen gelden, gaat het tarief van die 0,717 naar 0,770 dus dat betekent een effectieve stijging van 7,4 procent. En voor alle niet-woningen zijn ook die tarieven genoemd en dat betekent effectief 14,1 procent. Dus u noemde iets van individueel maar dat begreep ik niet. Het is voor alle groepen geldt toch dit tarief?

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Knigge. Mijnheer Loof? Nee. Mijnheer Braam.

De heer Braam: Dank u wel, voorzitter. Allereerst misschien een kleine hulp voor in de richting van de wethouder. Het gaat natuurlijk om een aanpassing vanwege de WOZ-waardes, vandaar dus dat het percentage niet letterlijk stijgt met het percentage wat benoemd is maar het gaat natuurlijk over de totale som. Mijnheer Van Damme, ik denk dat het wel aardig klopt zo. Blijft voor ons wat ik in eerste termijn al aangaf overeind staan. In ieder geval trouwens bedankt voor de wat-wordt-tabel, daar reken ik ook op. Maar dan zal dus ook duidelijk worden dat de percentage stijging voor het parkeren gewoon in de stad voor bezoekers vooral, mensen die naar de Bogaard gaan, mensen die bij hun ouders en dergelijke op bezoek gaan, die gaan 40, een beetje afhankelijk van de buurt, 40 tot 60 procent meer betalen per uur. Dat vinden wij absurd veel verhoging dus daar zullen wij zeker nog in de begrotingsbehandeling over een paar weken op terugkomen want dat vinden wij onacceptabel, die percentageverhoging. Voorzitter, daar wil ik het graag bij laten.

De voorzitter: Ja, dank u wel, mijnheer Braam. Mijnheer Zoghbi? Nee? Mijnheer Van 't Eind, heeft u nog behoefte aan een tweede termijn?

De heer Van 't Eind: Nee, dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Nee. Mijnheer Dolmans denk ik ook niet. Mijnheer Stuijzand? Nee? Nou, dan gaan we meteen door naar de wethouder. Wethouder Van Damme, gaat uw gang.

De heer Van Damme: Ja, ik heb het antwoord op mijn vraag van de here Knigge heeft mijnheer Braam al gegeven. Ik had verder geen vragen om te beantwoorden.

De voorzitter: Oké. Ja. Dank u wel, wethouder Van Damme. Ik heb één toezegging opgeschreven of, nou, twee, moet ik even checken. Eén, de was-wordt-tabel, die gaat u ons toesturen. Kunt u aangeven wanneer we die mogen verwachten? En als ik het goed heb opgeschreven gaat u de vragen over de OZB schriftelijk beantwoorden. Klopt dat?

De heer Van Damme: Die staan ook in de schriftelijke beantwoording die de kant opkomt.

De voorzitter: Ja, duidelijk. En weet u al wanneer de was-wordt-tabel onze kant op gaat komen?

De heer Van Damme: Nou, voor de begrotingsraad maar ik probeer natuurlijk wel voor volgende week woensdag dat te sturen zodat u dat nog goed kunt bestuderen en het betrekken bij uw beraadslagingen.

De voorzitter: Dank u wel, wethouder Van Damme. Ik vergeet op het knopje te drukken. Nou, dan zijn we klaar met de tweede termijn. En nou, ik heb al amendementen gehoord en dingen hierop dus het gaat als bespreekstuk naar de raadsvergadering.

7. Sluiting

De voorzitter: Dan zou ik zeggen, ik ga even kijken hoelaat het is. Nou, we hebben geen record verbroken maar we zijn wel voor middernacht klaar dus ik zou zeggen, iedereen bedankt en tot de volgende keer.